

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PİYANO DERSİNDEKİ
BAŞARILARI İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

EKİN ÇORAKLI

İstanbul, 2007

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PİYANO DERSİNDEKİ
BAŞARILARI İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

EKİN ÇORAKLI

Danışmanlar:
DOÇ.DR. MARI BARSAMYAN
YRD. DOÇ. SEMAİ TUZCUOĞLU

İstanbul, 2007

T.C
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PİYANO DERSİNDEKİ BAŞARILARI
İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Ekin ÇORAKLI

İmzalar

Danışman : Doç. Dr. Mari BARSAMYAN
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Semai TUZCUOĞLU
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Yıldız ELMAS
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Müge AKBAĞ
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Sibel AKINCI

.....
.....
.....
.....
.....

Müzik Öğretmenliği Bölümü
Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL 2007

ÖZET

Bu araştırmada, müzik ğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Türkiye'nin üç ayrı niversitesinden 48'i kız ve 24' erkek olmak üzere toplam 72 müzik eğitimi anabilim dalı öğrencisinin oluşturduğu örneklem grubuna, Cattell 16 PF Kişilik Envanteri ve demografik özelliklerin ölçülmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan form uygulanmıştır.

Verileri analiz etmek için, Pearson Momentler arpımı Korelasyon Katsayısı, Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı, İlişkisiz Grup t Testi ve Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır.

Sonuçlar, müzik ğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile C (Strese Tolerans), F (Canlılık), I (Duyarlılık), Q1 (Değişime Açıklık) ve Q3 (Mükemmeliyetçilik) zellikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Araştırmada ayrıca, müzik ğretmeni adaylarının her gün piyano çalışma durumuna göre piyano ders başarılarının farklılaştığı saptanmıştır. Ancak, müzik ğretmeni adaylarının cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, evde piyano olma durumu ve ailede amatör veya profesyonel olarak müzikle ilgilenen bir kişi olma durumuna göre piyano ders başarıları farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Piyano ders başarısı, kişilik, kişilik özellikleri, müzik eğitimi, mzik öğretmeni adayları.

ABSTRACT

In this research, the relationship between the achievement in piano lessons and personality traits of intending music teachers was investigated.

A sample of 72 music education students, consisting of 48 females and 24 males from 3 different universities in Turkey, completed Cattell's 16 Personality Factor Questionnaire and a questionnaire in which some demographic characteristics were asked.

Pearson Correlation Coefficient, Spearman Rank Correlation Coefficient, Analysis of Variance (ANOVA) and Independent Samples t Test were used to analyze the data.

According to the results, the achievement in piano lessons of intending music teachers were positively correlated with the traits C (Emotional Stability), F (Liveliness), I (Sensitivity), Q1 (Openness to Change) and Q3 (Perfectionism).

It was also found in the research that, the achievement in piano lessons of intending music teachers were significantly different according to their working on piano everyday. However, the achievement in piano lessons of intending music teachers were not significantly different according to their gender, age, type of high school they were graduated from, the age of starting playing piano and existing at least one individual who has professionally or amateurish interest on music in the family.

Key Words: Achievement in piano lessons, personality, personality traits, music education, intending music teachers.

ÖNSÖZ

Öğrencilik hayatım boyunca piyano çalgısına yoğunlaşmış olmam nedeniyle ve daha sonra piyano öğretmenliğine başlamam ile birlikte, "piyano performansında değişikliğe neden olan etkenler" ilgimi çeken bir konu oldu. Piyano performansında değişikliğe neden olabilecek birçok faktör arasından, kapsamlı bir alan olması nedeniyle “kişilik” faktörünü seçtim ve çalışmamda müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırdım.

Kişilik öylesine derin, geniş ve üzerinde düşünülecek çok noktası olan bir kavram ki, araştırmam boyunca kendimi başka bir boyutta yolculuk yapıyormuş gibi hissettim. Bu yüzden, içinde hem müzikten hem psikolojiden izler taşıyan araştırmamı, bir diğer deyişle “yolculuğumu”, büyük bir sevgiyle ve hevesle tamamladım.

Araştırmamı hazırlarken verdikleri destek ve tavsiyelerle hep yanımda olan değerli danışmanlarım sayın Doç. Dr. Mari BARSAMYAN’a ve sayın Yrd. Doç. Dr. Semai TUZCUOĞLU’na, Cattell 16 PF Kişilik Envanteri’ne ulaşılmasında, uygulanmasında ve çözümlenmesinde yardımlarını esirgemeyen ve tavsiyeleriyle araştırmama büyük katkısı olan uzman psikolog sayın Emre KONUK’a, araştırmam sırasında bilgisi ve tecrübesiyle bana yol gösteren ve zor anlarımda yanımda olan değerli hocam sayın Prof. Dr. Selahattin GÖRSEV’e, araştırmamda kullandığım ölçekleri Marmara Üniversitesi’nde uygulamamda yardımcı olan sayın Yrd. Doç. Dr. Sibel AKINCI’ya, çok sayıda makaleye ulaşmamda yardımcı olan ve akademik bilgisiyle bana destek olan sayın Yrd. Doç. Dr. Serkan ECE’ye, psikoloji ile ilgili kaynaklara ulaşmamda katkıda bulunan sayın Yrd. Doç. Dr. Zeynep YÖNDEM’E, araştırmamda kullandığım ölçekleri Gaziosmanpaşa Üniversitesi’ndeki öğrencilere uygulamamda yardımcı olan değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Özlem ÖZTÜRK ve Arş. Gör. Gökhan ÖZTÜRK’e, Marmara Üniversitesi’nde uygulama yaptığım öğrencilerin notlarına ulaşmamda yardımcı olan değerli arkadaşım Arş. Gör. Hakan BAĞCI’ya, araştırma verilerinin analizindeki yardımlarından dolayı sayın Hejan EPÖZDEMİR’e ve eğitim hayatım boyunca beni destekleyerek bugünlere getiren sevgili annem ve ilkokul öğretmenim Emel ÇORAKLI’ya, bilgisi ve geniş bakış açısıyla yanımda olan sevgili babam Hasan ÇORAKLI’ya ve zor anlarımda yanımda olarak tavsiyeleriyle bana destek

veren sevgili ablam uzman psikolojik danışman Lale ÇORAKLI'ya içtenlikle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	n
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalgının Tanımı ve Piyanonun Çalgılar Arasındaki Yeri.....	1
1.2. Piyanonun Tanımı ve Kısaca Tarihçesi.....	2
1.3. Piyano Eğitiminin Tanımı ve Türkiye'de Piyano Eğitimi Verilen Kurumlar.....	3
1.4. Eğitim Fakülteleri'nde Verilen Piyano Dersinin Önemi ve Kapsamı.....	3
1.5. Problem.....	4
1.6. Problem Cümlesi.....	5
1.7. Alt Problemler.....	5
1.8. Amaç.....	7
1.9. Önem.....	7
1.10. Varsayımlar.....	8
1.11. Sınırlılıklar.....	8
1.12. Tanımlar.....	9
2. İLGİLİ LİTERATÜR.....	10
2.1. Kişiliğin Çeşitli Tanımları.....	10
2.2. Kişilik Yaklaşımları.....	11
2.3. Cattell'in Kişilik Anlayışı ve 16 PF Kişilik Envanteri:.....	21
2.4. Başarı İle İlgili Çeşitli Tanımlar ve Görüşler.....	31
2.5. Başarılı Kişilerin Özellikleri.....	32
2.6. Müzisyenlerin (İcracı-Eğitimci-Öğrenci) Kişiliklerinin İncelenmesiyle İlgili Araştırmalar.....	34
2.7. Kişilik Özellikleri ile Akademik Başarı Arasındaki İlişkinin İncelenmesiyle İlgili Araştırmalar.....	41
3. YÖNTEM.....	45
3.1. Araştırmanın Modeli.....	45
3.2. Evren ve Örneklem.....	45
3.3. Veri Toplama Araçları.....	46
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	48
4. BULGULAR VE YORUM.....	50

5. SONUÇ VE ÖNERİLER	87
5.1. Sonuç	87
5.2. Öneriler	93
EKLER	95
KAYNAKLAR	100
ÖZGEÇMİŞ	104

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 3.1 Cattell 16 PF Kişilik Envanterinde Yer Alan Faktörlerin Güvenilirlik Katsayılarını Gösteren Tablo.....	47
Tablo 4.1 Cinsiyet Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	50
Tablo 4.2 Yaş Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	50
Tablo 4.3 Mezun Olunan Lise Türü Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	51
Tablo 4.4 Piyano Çalmaya Başlama Yaşı Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	51
Tablo 4.5 Evde Piyano Olma Durumu Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	51
Tablo 4.6 Her gün Piyano Çalışma Durumu Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	52
Tablo 4.7 Ailede Herhangi Bir Bireyde Amatör ve Profesyonel Olarak Müzik İlgisi Olması Durumu Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.....	52
Tablo 4.8 Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	53
Tablo 4.9 Müzik Öğretmeni Adaylarının A (Sıcakkanlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	54
Tablo 4.10 Müzik Öğretmeni Adaylarının B (Problem Çözme) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	55
Tablo 4.11 Müzik Öğretmeni Adaylarının C (Strese Tolerans) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	57
Tablo 4.12 Müzik Öğretmeni Adaylarının E (Baskınlık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	58
Tablo 4.13 Müzik Öğretmeni Adaylarının F (Canlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	59
Tablo 4.14 Müzik Öğretmeni Adaylarının G (Kurallara Bağlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	61

Tablo 4.15	Müzik Öğretmeni Adaylarının H (Sosyal Girişkenlik) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	62
Tablo 4.16	Müzik Öğretmeni Adaylarının I (Duyarlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	63
Tablo 4.17	Müzik Öğretmeni Adaylarının L (İhtiyatlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	64
Tablo 4.18	Müzik Öğretmeni Adaylarının M (Soyuta Odaklılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	65
Tablo 4.19	Müzik Öğretmeni Adaylarının N (Ketumluk) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	67
Tablo 4.20	Müzik Öğretmeni Adaylarının O (Kendini Sorgulama) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	68
Tablo 4.21	Müzik Öğretmeni Adaylarının Q1 (Değişime Açıklık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	69
Tablo 4.22	Müzik Öğretmeni Adaylarının Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	70
Tablo 4.23	Müzik Öğretmeni Adaylarının Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	72
Tablo 4.24	Müzik Öğretmeni Adaylarının Q4 (Gerginlik) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	73
Tablo 4.25	Cinsiyet Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	74
Tablo 4.26	Yaş Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	75
Tablo 4.27	Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	75
Tablo 4.28	Evde Piyano Olma Durumu Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	76
Tablo 4.29	Her Gün Piyano Çalışma Durumu Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	76

Tablo 4.30	Ailede Herhangi Bir Bireyde Amatör veya Profesyonel Olarak Müzik İlgisi Olması Durumu Değişkenine Göre Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları.....	77
Tablo 4.31	Piyano Çalmaya Başlama Yaşı Değişkenine Göre Piyano Ders Başarısına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri...	77
Tablo 4.32	Piyano Çalmaya Başlama Yaşı Değişkenine Göre Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	78
Tablo 4.33	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile A (Sıcakkanlılık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	78
Tablo 4.34	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile B (Problem Çözme) Faktörü Arasındaki İlişki.....	79
Tablo 4.35	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile C (Strese Tolerans) Faktörü Arasındaki İlişki.....	79
Tablo 4.36	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile E (Baskınlık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	80
Tablo 4.37	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile F (Canlılık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	80
Tablo 4.38	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile G (Kurallara Bağlılık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	81
Tablo 4.39	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile H (Sosyal Girişkenlik) Faktörü Arasındaki İlişki.....	81
Tablo 4.40	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile I (Duyarlılık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	82
Tablo 4.41	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile L (İhtiyatlılık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	82
Tablo 4.42	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile M (Soyuta Odaklılık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	83
Tablo 4.43	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile N (Ketumluk) Faktörü Arasındaki İlişki.....	83
Tablo 4.44	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile O (Kendini Sorgulama) Faktörü Arasındaki İlişki.....	84

Tablo 4.45	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü Arasındaki İlişki.....	84
Tablo 4.46	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörü Arasındaki İlişki.....	85
Tablo 4.47	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü Arasındaki İlişki.....	85
Tablo 4.48	Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q4 (Gerginlik) Faktörü Arasındaki İlişki.....	86

ŞEKL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 4.1: Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı Histogramı	54
Şekil 4.2: Müzik Öğretmem Adaylarının A Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	55
Şekil 4.3: Müzik Öğretmeni Adaylarının B Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	56
Şekil 4.4: Müzik Öğretmeni Adaylarının C Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	58
Şekil 4.5: Müzik Öğretmeni Adaylarının E Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	59
Şekil 4.6: Müzik Öğretmeni Adaylarının F Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	60
Şekil 4.7: Müzik Öğretmeni Adaylarının G Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	62
Şekil 4.8: Müzik Öğretmeni Adaylarının H Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	63
Şekil 4.9: Müzik Öğretmeni Adaylarının I Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	64
Şekil 4.10: Müzik Öğretmeni Adaylarının L Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	65
Şekil 4.11: Müzik Öğretmeni Adaylarının M Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	66
Şekil 4.12: Müzik Öğretmeni Adaylarının N Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	68
Şekil 4.13: Müzik Öğretmeni Adaylarının O Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	69
Şekil 4.14: Müzik Öğretmeni Adaylarının Q1 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	70
Şekil 4.15: Müzik Öğretmeni Adaylarının Q2 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı	71

Şekil 4.16:	Müzik Öğretmeni Adaylarının Q3 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı.....	73
Şekil 4.17:	Müzik Öğretmeni Adaylarının Q4 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı.....	74

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde öncelikle piyanonun çalgılar arasındaki yeri ve tarihçesi, piyano eğitimi ve Türkiye'de piyano eğitimi konularında ön bilgi verilmiş; daha sonra araştırmanın problem durumu, alt problemleri, amaçları, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları belirtilmiştir.

1.1. Çalgının Tanımı ve Piyanonun Çalgılar Arasındaki Yeri

Çalgı, "müziksel sesler üreten alet" olarak tanımlanabilir. Ama bu alet sesleri kendiliğinden değil, onu icat eden ve kullanan insanın fiziksel/ruhsal edinimi sayesinde üretmektedir (Say, 2001, s.181).

Almanca "instrument" sözcüğünde olduğu gibi, "çalgı" terimi birçok kültür dilinde aynı sözcükle karşılanmıştır. Buradan yola çıkılarak "çalgı bilgisi" anlamına gelen "instrumentation" terimi türetilmiştir. Çalgı bilgisi, çalgıların ses genişliğini, perdelerini, yapısal niteliklerini, ses renklerini ve bu olanakların özelliklerini inceler (Say, 2001, s.181). Müzik eğitiminin önemli bir alanı olan "çalgı bilgisi"nin yanı sıra, gelmiş geçmiş bütün çalgıları derinlemesine inceleyerek sonuçlara ulaşmayı amaçlayan bilim dalına "organoloji" (çalgıbilim) denir. Günümüz orkestrası, organolojik sıralamayla aşağıdaki gibi yer almaktadır (Say, 2001, s.182):

- Yaylı Çalgılar
- Klavyeli Çalgılar
- Üflemeli Çalgılar
- Vurmalı Çalgılar

Piyano; klavsen, org ve çelestayla birlikte klavyeli çalgılar arasında yer almaktadır (Say, 2001, s.182).

1.2. Piyanonun Tanımı ve Kısaca Tarihçesi

Klavyesinden mekanizmasına, tellerinden pedallarına kadar binlerce parçadan oluşmuş bir bütünün sağladığı zengin ses olanaklarıyla piyano, üstün niteliklerini insanlara sunan evrensel bir çalgıdır (Say, 2001, s.194). Yapım biçimi ile duvar ve kuyruklu (salon) adı verilen çeşitleri vardır. “Yumuşak, gürültüsüz” anlamına gelen bu sözcükle andığımız çalgının asıl adı İtalyanca piano-forte’dir. Bu çalgıya forte ve piano gibi karşıt gürültüde iki nitelemenin bir arada yakıştırılması, sert sesler kadar yumuşak sesleri de ayrıcalıkla duyurabilme yeteneğindedir. Piyanodan önceki klavyeli çalgılar (klavsen, klavikord gibi) ses gürültüsünü yükseltip alçaltma yeteneğinden yoksundur. Piyano ise hem piano (yumuşak) hem de forte (güçlü) dinamikleri yorumlayabilir (İlyasoğlu, 1999, s.55).

1709’da Floransa’da Cristofori tarafından yapılan dört oktavlık ilk piyano, “Yumuşak ve sert sesleri duyurabilen klavsen” olarak adlandırılır. 1726’da Alman org ustası Silbermann’ın yaptığı ilk piyano J. S. Bach’a sunulur. Bach, 1746’da Kral Friedrich’in Potsdam’daki sarayında bu çalgıyla konser verir. İlk piyanolar uzun süre klavsen görünümünü koruyan kare biçimli çalgılardır. Mekanizmasını değiştirip bugünkü biçimine yaklaştıran Avusturyalı Stein (Steinway) ve Amerikalı Behrent olmuştur. Bugün konsol ya da duvar piyanosu dediğimiz şekli, 1800’lerden sonra ortaya çıkar. Johann Christian Bach, Carl Philipp Emanuel Bach, Mozart, Clementi ve Cramer ile yeni çalma teknikleri gelişir. Beethoven kendi fırtınalı duygularındaki dinamik değişkenliği yansıtabilmek için özel mekanizma öngörür ve ilk kez uzatmaya yarayan pedaldan yararlanır. 1780’den sonra piyanonun gündeme gelmesiyle birden klavsen gözden düşer. Kapaklarının üstü ve içi yağlıboya tablolarla süslenmiş klavsenlerin, Fransız Devrimi’nde burjuva çalgısı olarak nitelenip giyotin tahtasına dönüştürüldüğü söylenir. Romantik bestecilerin karmaşık imgelerini duyurabildiği için Romantizm’in en gözde çalgısı piyano olur. Chopin, Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms, Liszt ve Rachmaninoff gibi nice besteci, piyanonun tüm olanaklarını kullanırken kendi ustalıklı yorumlarına göre mekanizmanın da gelişmesine yol açmışlardır. 19. yüzyıl boyunca solo çalgı özelliğini korumuş, 20. yüzyılda orkestranın herhangi bir çalgısı olarak da kullanılmış ve vurmali yönü önem kazanmıştır (İlyasoğlu, 1999, s.55).

1.3. Piyano Eğitiminin Tanımı ve Türkiye'de Piyano Eğitimi Verilen Kurumlar

Piyano eğitimi, “piyano çalma becerisini gösterebilmek için bir takım becerilerin sistematik olarak kazanılması süreci” olarak tanımlanabilir.¹ Piyano eğitimi bireyin bilişsel, devinişsel ve duyuşsal davranışlarının tümünü birden içeren uygulamaları kapsamı bakımından son derece önemlidir (Kutluk, 2001). Piyano öğretimi, müziği okuma, klavyede parmaklan, elleri ve kolları kullanma ve müzik literatürünü öğrenme yeteneği olmak üzere üç temel problemi içermektedir. Kulağın, ses tonunun hem niteliğine hem de perdesine duyarlı olarak eğitimi, piyano öğretiminin önemli bir bölümüdür ve uzman denetimi gerektirir (Otacıoğlu, 2005, s.3).

Türkiye'de piyano eğitimi, konservatuarlar, güzel sanatlar liseleri, eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarında, güzel sanatlar fakültelerindeki çeşitli bölümlerde ve özel müzik dershanelerinde verilmektedir.

1.4. Eğitim Fakülteleri'nde Verilen Piyano Dersinin Önemi ve Kapsamı:

Piyano; ses sınırının genişliği, sabit perdeli, armonik ve polifonik karaktere sahip olması, her çeşit çok sesli eserin indirgemesinin icra edilebilirliği, koral ve orkestral eserlerin çalınabilirliği ve eser analizine elverişli olması bakımından müzik eğitiminde ve müzik öğretmeninin derslerinde kullanacağı en temel çalgıların başında gelmektedir. İstiklal Marşı ve diğer marşları eşlikli olarak özel gün ve törenlerde çalabilme, ulusal ve evrensel boyutlu ve küçük ölçekli yapıtları seslendirebilme, düzeyine uygun şarkı, türkü, okul şarkıları ve eşliklerini çalabilme, eşlikleri yoksa bu parçalara uygun eşlikler yazarak çalabilme gibi derslerini daha etkili ve zevkli hale getirmesine olanak sağlayacak kolaylıkları içerir (Tufan, 2004, s.97).

Piyano eğitimi ve öğretimi müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur ve öğrencilere 6 öğretim yarı yılı boyunca verilmektedir. Aşamalı olarak teknik alıştırma ve etütler, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği

¹ Bu tanım Schluter'in (1997) çalgı eğitimi tanımından yararlanılarak oluşturulmuştur.

örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar (<http://egitim.uludag.edu.tr>). Piyano dersi başarısı, her dönem sonunda yapılan sınavlarda piyano öğretim elemanlarından oluşan kurul tarafından ölçülmekte ve 100 üzerinden verilen notlarla matematikselleştirilmektedir. Verilen altı dönemlik piyano eğitiminin sonunda müzik öğretmeni adaylarından beklenen, belirli teknik ve müzikal olgunlukta piyano çalabilmesi ve ileride vereceği müzik eğitimde piyanoyu en yararlı ve etkin şekilde kullanacak seviyeye ulaşmasıdır.

1.5. Problem

Piyano dersi, eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarında birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda 6 dönem boyunca verilmektedir. Amacı müzik öğretmeni yetiştirmek olan bu kurumlarda, öğrencilerin büyük çoğunluğunun piyano çalmaya geç yaşlarda başladığı görülmektedir. Ancak, geç yaşta çalgı çalmaya başlama dezavantajına rağmen öğrencilerin bir kısmının yüksek düzeyde ilerleme gösterdiği ve piyano dersinde üst düzeyde başarı sağladığı görülmektedir. Öğrencilerin bir kısmı orta düzeyde başarı göstermektedir ve bir kısmı da ilerlemede güçlükler yaşamaktadır.

Başarı düzeyindeki bu farklılık birçok etkenle açıklanabilir. Yetenek, zeka, aile ve sosyal çevre, piyano eğitime başlama yaşı ve alınan eğitimin kalitesi, fiziksel özellikler ve kişilik özellikleri akla gelen ilk temel etkenlerdir ve hepsi de ayrı bir araştırma konusu olacak kadar kapsamlı alanlardır. Bu araştırmayla elde edilmek istenen, “kişilik” faktörüyle piyano ders başarısı arasındaki ilişki olup olmadığının, eğer varsa hangi kişilik özellikleriyle piyano ders başarısı arasında pozitif veya negatif bir ilişkisi olduğunun bulunmasıdır. Piyano ders başarısıyla kişilik özelliklerinin arasında bir ilişkinin saptanması durumunda; fakülte giriş sınavlarında kişilik envanterlerinin uygulanarak öğrencilerin yetenek ve ÖSS puanlarının yanı sıra kişilik özelliklerine göre değerlendirilmesinin ve piyano öğretim elemanlarının piyano dersindeki başarı ile ilişkisi olan kişilik özelliklerini bilerek daha bilinçli bir ders işleyişi gerçekleştirmesinin sağlanacağı, böylece verilecek eğitimin daha sağlıklı olmasına katkıda bulunulacağı düşünülmektedir. Bütün bunların yanı sıra; piyano öğretim elemanlarının piyano dersindeki başarı ile ilişkisi olan kişilik özelliklerini bilmeleri ile, öğrencileri kendilerini

daha mutlu edebilecek ve daha etkin olabilecekleri müziksel alanlara yöneltmeleri de söz konusu olabilir.

Eğer piyano ders başarısıyla kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki yoksa, piyano ders başarısıyla diğer etkenlerin ilişkisinin daha kapsamlı bir şekilde araştırılması gerektiği sonucu ortaya çıkacaktır.

1.6. Problem Cümlesi

"Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?"

1.7. Alt Problemler

Bu araştırmanın genel amacı; müzik öğretmeni adaylarının kişilik özellikleri ile piyano ders başarıları arasındaki ilişkinin saptanmasıdır. Bu genel amaç çerçevesinde oluşturulan alt problemler şunlardır:

1. Müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkenine göre piyano ders başarıları farklılaşmakta mıdır?
2. Müzik öğretmeni adaylarının yaş değişkenine göre piyano ders başarıları farklılaşmakta mıdır?
3. Müzik öğretmeni adaylarının mezun olunan lise türü değişkenine göre piyano ders başarıları farklılaşmakta mıdır?
4. Müzik öğretmeni adaylarının evde piyano olma durumu değişkenine göre piyano ders başarıları farklılaşmakta mıdır?
5. Müzik öğretmeni adaylarının her gün piyano çalıp çalmamalarına göre piyano ders başarıları farklılaşmakta mıdır?
6. Müzik öğretmeni adaylarının ailede herhangi bir müzik aleti çalan kimse olup, olmamasına göre piyano ders başarıları farklılaşmakta mıdır?
7. Müzik öğretmeni adaylarının piyano çalmaya başlama yaşına göre piyano

ders başarıları farklılaşmakta mıdır?

8. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile A (Sıcakkanlılık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

9. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile B (Problem Çözme) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

10. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile C (Strese Tolerans) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

11. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile E (Baskınlık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

12. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile F (Canlılık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

13. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile G (Kurallara Bağlılık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

14. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile H (Sosyal Girişkenlik) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

15. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile I (Duyarlılık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

16. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile L (İhtiyatlılık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

17. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile M (Soyuta Odaklılık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

18. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile N (Ketumluk) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

19. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile O (Kendim Sorgulama) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

20. Müzik öğretmem adaylarının piyano ders başarıları ile Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

21. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

22. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

23. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarıları ile Q4 (Gerginlik) Faktörü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.8. Amaç

Bu araştırma ile müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasında ilişki olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?

2. Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki varsa; hangi kişilik özelliğine sahip öğrenciler piyano dersinde daha başarılı olabilmektedir?

3. Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesiyle piyano dersi eğitimi daha bilinçli bir şekilde düzenlenebilir mi?

1.9. Önem

Bu araştırmayla toplanacak verilerin:

1. Müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarısında kişilik özellikleri faktörünün önemi üzerinde düşünme, tartışma ve araştırma olanakları yaratacağı,

2. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı piyano dersi programının daha bilinçli düzenlenmesine yardım edeceği,

3. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları'nda piyano dersi veren öğretim elemanlarının piyano dersindeki başarıyla ilişkisi olan kişilik özelliklerini bilerek daha bilinçli bir ders işleyişi sağlayacağı,

4. Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki basanları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin anlamlı çıkmaması durumunda, piyano başarısını etkileyen diğer faktörlerin daha kapsamlı bir şekilde araştırılmasını sağlayacağı umulmaktadır.

1.10. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmektedir:

1. Müzik öğretmeni adaylarının kişilik tiplerini belirlemek için kullanılan Cattell 16 PF kişilik envanteri ve demografik bilgilerini belirlemek için kullanılan form yeterli ölçme araçlarıdır.

2. Müzik öğretmeni adaylarının başarısını belirlemede piyano öğrenimi gördükleri son sınıf olan üçüncü sınıfta aldıkları en az bir tane dönem notu yeterli olacaktır.

3. Cattell 16 PF kişilik envanterinin ve demografik bilgileri saptamak amacıyla oluşturulan formun uygulandığı müzik öğretmeni adayları sorulara samimi cevap vermişlerdir.

1.11. Sınırlılıklar

1. Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersi başarısı, piyano öğrenimi gördükleri son sınıf olan üçüncü sınıfta aldıkları en az bir tane dönem notu ile sınırlıdır.

2. Müzik öğretmeni adaylarının Cattell 16 PF kişilik envanterine göre çıkan kişilik tipi sonuçları, Cattell'in kişilik teorisindeki kişilik tipleriyle sınırlıdır.

3. Araştırma, İstanbul Marmara Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileriyle sınırlıdır.

1.12. Tanımlar

Başarı: Birtakım bilgi ve beceri edinmeyi gerektiren konularda kişinin (öğrencinin) istenen düzeyde bir yeterlilik göstermesi (Bakırcıoğlu, 2006, s.31).

Kişilik: Bireyin bedensel ve devinimsel yapısının, bilişsel ve duyuşsal tepki biçimlerinin, benlik oluşumunun özgün, karmaşık ve dinamik bir bütünü; şahsiyet (Bakırcıoğlu, 2006, s.150).

Kişilik Testi: Bireyin kişiliğini yansıtan ruhsal dinamikliğine ve toplumsal davranışlarına ilişkin özellikleri ölçmeye çalışan test (Bakırcıoğlu, 2006, s.151).

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde, öncelikle kişilik ve başarı kavramlarıyla ilgili çeşitli tanım ve yaklaşımlara, daha sonra ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Konuyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, piyano performansıyla kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin saptanmasına yönelik bir çalışma olmadığı görülmüştür. Ancak, müzisyenlerin kişilik özelliklerini saptamaya yönelik ve akademik başarı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik çalışmalara ulaşılmış ve bu kısımda yer verilmiştir.

2.1. Kişiliğin Çeşitli Tanımları

Batı dillerinde, kişilik sözcüğünün karşılığı olarak kullanılan sözcükler (personality, personnalité, Persönlichkeit), Latince'de tiyatro oyuncularının rollerine uygun olarak yüzlerine taktıkları "maske" anlamına gelen "persona" sözcüğünden türetilmiştir (Köknel, 1997, s.24).

Kişilik, felsefede "kişinin özünü oluşturan, kuran; kişiyi kişi yapan özellik" tir. Sosyolojide kişilik tanımı "bireyin toplumsal yaşam içinde edindiği alışkanlıkların ve davranış biçimlerinin tümü" olarak yapılmıştır. Hukukta kişilik tanımı ise "hukuk öznesi olma durumu; hak sahibi olma yeteneği" dir (Axis 2000, 2000, s. 1867).

Ünlü Fransız yazarı Bruyere, "Karaktere Dair" adlı yapıtında karakteri "İnsanın içinde yaşadığı çevrede geçerli olan ahlak kuralları karşısında ortaya çıkan ruhsal portesi" olarak tanımlamıştır (Köknel, 1997, s.23).

Adler'e (1996, s.184) göre, karakter özellikleri kişiyi saygınlığa ulaştıracak araçlardır, hepsi bir araya gelerek bir yaşam yöntemi oluşturan becerilerdir. Adler, doğumsal güçlere ya da temellere dayanmayan bu özelliklerin, birey tarafından erken bir dönemde olmakla beraber belli bir yaşam biçimine bağlı kalabilmek için sonradan edinildiğini savunmaktadır.

Kişilik konusu, ilgi alanları değişik çok sayıda psikologu ilgilendirmiştir. Psikolojide çok çeşitli kişilik tanımları vardır. Erich Fromm'a (1996) göre kişilik, "bir

bireye özgü olan ve bireyi eşsiz kılan, doğuştan getirilmiş ve sonradan kazanılmış tinsel niteliklerin tümü"dür. Cüceloğlu'na (1992, s.404) göre kişilik, "bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimi"dir. Jerry Burger (2006, s.23), kişiliği "bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler" olarak özetlemiştir. "Tutarlı davranış kalıplarının ve kişilik içi süreçlerin kaynakları nelerdir?" sorusuna kişilik psikologları değişik yanıtlar vermişlerdir. Her psikologun bu soruya yanıtı farklı olduğundan, bir başka deyişle bu konuya yaklaşım biçimleri farklı olduğundan, çeşitli kişilik yaklaşımları ortaya çıkmıştır (Burger, 2006, s.24). Bu yaklaşımlar; psikanalitik yaklaşım, ayırıcı özellik yaklaşımı, biyolojik yaklaşım, insancıl yaklaşım, davranışsal/sosyal öğrenme yaklaşımı ve bilişsel yaklaşım olarak açıklanabilir.

2.2. Kişilik Yaklaşımları

"*Psikanalitik yaklaşım*", bilinçaltının davranışların belirlenmesinde anahtar rol oynadığı fikrine dayanan, kişiliğin bilinçaltı malzemeyi bilinç düzeyine çıkartarak ele alınması gerektiğine inanılan yaklaşımdır (Burger, 2006, s.95 ve s.148). Bu yaklaşımın temelleri Sigmund Freud tarafından atılmıştır ve bu yüzden psikanalitik yaklaşım onun ismiyle özdeşleşmiştir.

Freud'a göre, insan kişiliğinin üç temel birimi bulunmaktadır: İd, ego ve superego. *İd*, kişiliğimizin en kaba, en ilkel, kalıtsal dürtü ve arzularını içeren kısmıdır. Bu ilkel, kalıtsal dürtülerden ikisi cinsiyet ve saldırganlık, diğerlerinden daha baskındır. İd, davranışlarımızın altında yatan psikolojik enerjinin kaynağıdır. Kişiliğin bu kısmı hiç bekletilmek istemez, bütün isteklerinin yerine getirilmesini bekler. İd'in itmeleri bilinçaltı dürtülerdir, çünkü birey bu dürtülerin etkisinin çoğu kez farkında değildir. Bugünkü insan toplumu içinde tümüyle id'in etkisiyle hareket eden bireyler ya bir kavga sonucunda öldürülürler, ya da ömürlerini hapisanede geçirirler. İd'in *libido* denen bu biyolojik, hayvansal yaşam enerjisini dengeleyip, ortamın gereklerine uygun bir biçimde ifade etmesini *ego* adı verilen kişilik birimi sağlar. Ego, id'i denetim altında tutmaya çabalar ve gerçek dünya ile id arasında bir aracı olarak işlev görür. Ego çoğu kez id'le çelişki halinde olsa da, esas görevinin id'in arzu ve dürtülerinin mümkün olduğu kadar yerine getirmek olduğunu bilir ve hep o yönde çalışır. Freud, toplumun inandığı doğru ve yanlış kararlarının kaynağını teşkil eden

kısma super-ego (üst-ben) adım verir. Bir toplumun vicdanı, o toplumun bireylerinin üst-ben'inde yer alır ve üst-ben bireyin davranışlarını sürekli süzgeçten geçirerek bireye doğru veya yanlış yaptığıyla ilgili mesajlar verir. Ego, hem id'i memnun etmeye çalışan, hem de üst-ben tarafından azarlanmaktan kurtulmak isteyen bir cambaz olarak nitelendirilebilir (Cüceloğlu, 1992, s.407-408).

Freud'a göre, kişiliğin temelleri çocukluk yıllarımızda oluşur. Her dönemin ana belirleyici özelliği, cinsel yönden birincil derecede duyarlı bölgedir ve her evrenin yetişkin kişiliğine bir etkisi olduğu için bu dönemlere *psikoseksüel gelişim dönemleri* adı verilir. Bütün çocukların geçtiği birinci dönem, *oral dönemdir*. Hayatın ilk on sekiz ayını içine alan bu süreç içinde, ağız, dudaklar ve dil cinsel yönden birincil derecede duyarlı bölgelerdir. Bu sürede, memeden kesmeyle ve beslenmeyle ilgili yaşanan ciddi sorunlar, psişik enerjinin saplanmasına ve oral-kişilik özelliklerinin gelişmesine neden olur. Oral kişiliğe sahip olan yetişkinler, diğer insanlara bağımlı olur; öte yandan dişler çıktıktan sonra yaşanan bir saplanma, yetişkin insanda aşırı saldırganlığa yol açabilir. Çocuklar on sekiz aylık olduğunda, *anal döneme* geçerler. Freud'a göre anal bölge bu dönemdeki, cinsel yönden en duyarlı bölgedir. Sarsıcı tuvalet eğitimi, burada bir saplanmaya ve anal kişiliğe yol açabilir. Anal kişiliğe sahip olan insanlar, tuvalet eğitimlerinin ne şekilde gerçekleştiğine bağlı olarak, aşırı derecede düzenli, inatçı ya da cömert olabilirler. En önemli psikoseksüel dönem *fallik dönemdir* ve çocuk, yaklaşık 3-6 yaşları arasındayken yaşanır. Bu dönemde cinsel organ en duyarlı bölgedir. Freud, bu yaşlardaki çocuğun, karşı cinsiyetteki anne-babaya karşı cinsel bir çekim hissettiğini söylemiştir. Yani, küçük erkek çocuğu annesine, küçük kız çocuğu ise babasına karşı enestçe bir istek duyar (Oedipus kompleksi). Zamanla oedipus (ödip) kompleksi çözülür; yani çocuklar karşı cinsiyetteki ebeveyne duydukları istekleri bastırır, sonraları karşıt tepki geliştirme tekniğiyle, aynı cinsiyetteki ebeveynle kendisini özdeşleştirirler. Erkek çocuklar erkeksi özellikler, kız çocuklar ise kadınsı özellikler kazanmaya başlar. Ancak ödip kompleksi yalnızca bastırılmıştır, yok olmamıştır. Ödip kompleksinin çözülmesinden sonra çocuk ergenlikten önceki *gizil döneme girer*. Bu dönemde cinsel istekler azalmış durumdadır; ancak çocuk ergenliğe ve genital döneme eriştiğinde bu istekler güçlü bir biçimde geri dönecektir. Eğer çocuk ergenlik dönemine ulaşana kadar daha önceki dönemlerde çok miktarda libido bırakmamışsa normal bir cinsel yaşamı olabilir (Burger, 2006, s.85-90).

Psikanalitik yaklaşımı benimseyen diğer bilim adamları, Freud'un temel kavramlarını ve yaklaşım biçimini benimsedikleri halde, bazı önceliklerde ve vurgulayış biçimlerinde ondan ayrılmışlardır. Carl Jung, cinsel dürtülerden daha çok insanın amaçlarının olmasına ve bu amaçlara ulaşmak için bireyin yaşamında çaba göstermesine önem vermiştir. İçe dönük (introvert) ve dışa dönük (extravert) kavramlarını ilk kullanan kişidir. Jung, bir kimsenin etkin bir yaşam sürmesi için bu iki yönü denge içinde tutması gerektiğini savunmuştur. Ona göre kişilik sorunları, içe dönüklük ve dışa dönüklük arasında var olan dengesizlikten doğmaktadır. Alfred Adler'in Freud'dan ayrıldığı en belirgin nokta onun üstünlük çabasına verdiği önem olmuştur. Adler'e göre, üstünlük duygusu insanların elde etmek istediği esas güçtür ve cinsel dürtüden daha kuvvetlidir. Temel aşağılık duygusu bireyin bebekliği sırasında, gerçekten aciz ve muhtaçken oluşur ve yerleşir. Bireyin yaşamının geri kalan kısmı bu duygudan kurtulmak çabası içinde geçer. Freud'un klasik yaklaşımından ayrılan psikiyatristler ve psikologlar da vardır (Cüceloğlu, 1992, s. 415-416). Bunlardan Erik Erikson, kuramında benliğini olumlu işlevlerini vurgular. Benliğin en önemli işlevlerinden biri, bir kimlik duygusunun geliştirilmesi ve korunmasıdır. Karen Horney, Freud'un kişilik gelişiminde içgüdülere yaptığı vurgulara karşı çıkar; kadın ve erkeklerin kişilikleri arasında farkın, kalıtsal eğilimlerden çok toplumsal etkenlerden kaynaklandığını söyler. Harry Stack Sullivan'ın psikanalitik kurama yaptığı katkılardan biri kişileştirme kavramıdır. Hepimiz, başkaları ve kendimiz için bazı zihinsel simgeler oluştururuz. Sullivan'ın önemli kişileştirmeleri arasında iyi-ben, kötü-ben ve ben-değil vardır. Erich Fromm, insanların çoğunun, kişisel özgürlük bilincinden ve bireyselliklerinden kaçmak üzere güdülenmiş olduğunu belirtir. Bazıları güçlü bir figürle kendilerini özdeşleştirip kendilerinden güçsüzlere saldırarak bu kaçıışı gerçekleştirir. Bazıları ise kaçış mekanizması olarak yıkıcılığı ve mekanik uyumluluğu kullanır (Burger, 2006, s.196-197).

Psikanalitik kuramın güçlü yönleri, ilk psikoterapi sistemini geliştirmiş olması ve bilimsel araştırma alanına yeni kavramlar getirmesidir. Eleştirilen yanları ise, psikolojik rahatsızlıkların incelenirken toplumsal değil içgüdüsel nedenlerin üzerinde durulması ve insan doğasına dönük genelde olumsuz bir resim çizmesidir (Burger, 2006, s.109).

“*Ayırıcı özellik yaklaşımı*”, *zamana* ve *duruma* göre değişmeyen, kararlı bireysel davranış farklılıklarını belirleyebileceğimizi söyler. Ayırıcı özellik kuramcıları bir kişinin değil, bir özellik sürekliliğinin değişik noktalarında bulunan insanların genel davranışlarını tanımlamaya çalışır (Burger, 2006, s.282) ve bu amaçla tipleri ya da ayırıcı özellikleri belirler (Burger, 2006, s.234).

Ayırıcı özellik yaklaşımı, iki önemli varsayım üzerinde durur. Birincisi, bu yaklaşımın psikologları kişilik özelliklerinin *zaman* içinde değişmez olduğunu kabul eder. Örneğin, bugün yüksek düzeyde sosyalleşme gösteren birisinin önümüzdeki ay, önümüzdeki yıl ve bunu izleyen yıllar boyunca da böyle olacağını varsayarlar. Gerçekten de kişilik ölçümlerinden elde edilen sonuçlar, kişinin yetişkinliğe ulaştıktan sonraki dönemlerinde, yüksek oranda tutarlılık gösterir. İkinci varsayım ise, kişilik özelliklerinin durumlara göre de kararlılık gösterdiğidir. Örneğin saldırgan insanlar, futbol oynarken de aile içi tartışmalarda da normalden fazla saldırganlık göstermelidir. İlerleyen zamanlarda, zaman ve duruma göre kararlılık varsayımına karşı çıkanlar olmuştur (Burger, 2006, s.235-236).

Ayırıcı özellik psikologlarının ilgilendiği şey, normal bir dağılım üzerinde ölçülebilen ve sınıflandırılabilen, kararlı davranış kalıplarıdır. Bu yaklaşımı benimseyen araştırmacılar, sosyal kaygı ölçeğinde yüksek puan alan bir kişiyle düşük puan alan kişiyi karşılaştırır ve sosyal kaygı ölçeğinde yüksek puan alan kişinin, aynı ölçekte düşük puan alan kişiye göre, bir topluluk içinde daha az konuştuğu sonucuna varabilir. Ancak, normalde bir insanın nasıl davranışını kestirmekle ilgilenmezler. Bu durum, terapistin tek bir kişinin davranışını anlamaya çalıştığı psikanalitik yaklaşıma ters düşer (Burger, 2006, s.236-237).

Kişiliği, ayırıcı özellik yaklaşımıyla ele almanın yararlarından biri, insanlar arasında karşılaştırma yapmayı kolaylaştırmasıdır. Bir ayırıcı özellik tanımı, insanların ayırıcı özellik sürekliliğinde diğer insanlara göre nerede bulunduğunu görmemize yardımcı olur. “Çekingen insanlar arkadaşlık kurmakta zorlanır” sonucuna varan bir araştırmacı, bu insanların, sürekliliğin diğer ucundaki kişilere göre arkadaşlık kurmakta daha fazla zorlandığını belirtir (Burger, 2006, s.237).

Gordon Allport, bilinen ilk ayırıcı özellik kuramcısıdır (Burger, 2006, s.282). Psikanalitik körü körüne bağlı kalmakla suçladığı Freud’ın tersine, ayırıcı özellik kavramının sınırlılıklarını en başından kabul etmişti. Davranışın çeşitli çevresel etkenler tarafından şekillendiğini ve ayırıcı özelliklerin, bir bireyin ne yapacağını kestiremeyeceğini kabul etmiştir. Ancak, “bir kişinin etkinlik akışında değişken bir kesimin yanı sıra, durağan bir kesim de vardır” demiştir. Allport, ayırıcı özelliklerimizin sinir sistemimizdeki fiziksel öğelerden kaynaklandığını, bir gün bilim adamlarının nörolojik yapıları inceleyerek insanların kişilik özelliklerini belirleyebilecek düzeyde bir teknolojiyi geliştireceğini öne sürmüştür (Burger, 2006, s.239). Alana yaptığı katkılar arasında temel ve ikincil ayırıcı özellikler, bireyi grup normlarına göre ya da kendi içinde inceleme, işlevsel otonomi ve benlik vardır. Bir diğer ayırıcı özellik kuramcısı olan Henry Murray, kişiliğin temeli olarak, psikolojik kökenli gereksinimleri göstermiştir. Murray’a göre bir gereksinim, kişinin gereksinim hiyerarşisinde aldığı yere ve içinde bulunduğu duruma göre, o kişinin davranışını etkileyecektir. Raymond Cattell, kişiliğin temel yapısını belirlemekle ilgilenmiştir. Faktör analizi denilen istatistiksel bir işlem kullanarak insan kişiliğini oluşturan temel özellikleri bulmaya çalışmıştır (Burger, 2006, s.282).

Ayırıcı özellik yaklaşımının güçlü yönleri arasında, güçlü deneysel temel, uygulanabilirlik ve ortaya çıkan çok sayıda araştırma sayılabilir. Yaklaşım yapılan eleştiriler ise, davranış sorunlarıyla başa çıkmak için bir yöntem önermemesi ve üzerinde uzlaşmış bir çerçevesinin olmamasıdır (Burger, 2006, s.283).

“*Biyolojik yaklaşım*”, kişiliğin biyolojik etmenlerden ayıramayacağı görüşüne dayanır. Yakın zamanlı kanıtlar, insanların fizyolojik işleyişlerinin birbirinin aynı olmadığını göstermiştir. Yani, beyin dalgası etkinliği, hormon düzeyleri, kalp atışı hızları gibi fizyolojik özelliklerde insanlar arasında farklılıklar söz konusudur. Kişilik psikologları için daha da önemli nokta, araştırmacıların bu biyolojik farklılıklar ve davranışlardaki farklılıklar arasında ilişki kurabilmesi olmuştur (Burger, 2006, s.342).

Biyolojik etmenlerin kişilik üzerindeki etkisinin hızla benimsenmesi, akademik psikologlar arasında davranışçılığın etkisinin gittikçe azalmasından da kaynaklanmıştır. Davranışçı bilim adamları ilk zamanlarda, yeni doğmuş bebeklere “boş levha” gözüyle bakıyorlardı. Bu bebeklerin zeka düzeyleri ve dış görünüşleri farklılık gösterse de

yetişkin olduklarında herhangi bir kişilik özelliğine sahip olma olasılığı hepsi için aynıydı. Araştırmalar, kişiliğimizin bir kısmını ebeveynlerimizden devraldığımızı açıkça gösterdikten sonra bilim adamları “boş levha” görüşünden uzaklaşmışlardır (Burger, 2006, s.342). Ayrıca, yapılan araştırmalar, zeka gibi kararlılık gösteren yetenek ve eğilimlerin büyük oranda kalıtsal olduğunu göstermiştir. Bu sonuç, yüksek zekaya sahip bir çocuğun, kendisinden daha düşük zekaya sahip anne ve babadan doğamayacağı ya da çevrenin zeka gelişiminde hiçbir etkisinin olmadığı anlamına gelmez. Bunun anlamı, bir zeka potansiyeliyle birlikte dünyaya geldiğimiz ve yetişkinlikteki zeka düzeyimizin bu potansiyel ve çevre koşullarının etkileşimiyle belirlendiğidir. Benzer şekilde, psikolojik rahatsızlıkların çoğu da kalıtsaldır. Ancak bu da insanların birer şizofren olmak ya da depresyona girmek üzere dünyaya gelmediği, sadece bazı insanların bu rahatsızlıklara, diğer insanlara göre daha eğilimli olduğu anlamına gelir. Kişilik özelliklerinin de kalıtsal olduğunu gösteren çok sayıda kanıt vardır. Ancak, bu konularda kanıt elde etmek kolay değildir ve eldeki verilerin nasıl yorumlanacağı tartışmalıdır (Burger, 2006, s.383). Bu yüzden kişilik özellikleri üzerinde kalıtım öğesinin etkisinin kesin yüzdesini belirlemeye dönük çalışmaların henüz netlik kazanmadığı söylenilebilir.

Hans Eysenck, kişiliği biyolojik temelde açıklayan ilk bilim adamlarından biridir. Kişiliğin üç ana boyut üzerinde ele alınabileceğini söylemiştir. Bunlar, içe dönüklük-dışa dönüklük, *nevrotiklik* ve *psikotiklik* (Burger, 2006, s.378). Tam *dışa dönükler*; cana yakın, atılgan, rahat, pek çok toplumsal ilişkisi olan, grup etkinliklerinde sık sık yer alan kişilerdir. Tipik bir dışa dönük, partilerden hoşlanır, çok sayıda arkadaşına sahiptir, insanlarla konuşmak ister, kendi başına kitap okumak ya da ders çalışmaktan hoşlanmaz. *İçe dönük* bir insan ise sessiz, içe kapanık, içe bakışlar yapan, insanlardan çok kitaplardan hoşlanan bir tiptir. İnsanların çoğu bu iki nokta arasında bir yere düşer; ancak hepimizde bu iki aşırı uçtan birisi baskındır. *Nevrotiklik* boyutundan alınan yüksek puan, duygusal davranma eğiliminin göstergesidir. Çoğu zaman küçük engellemeler ve sorunlar karşısında bile güçlü tepkiler verirler ve normale dönmeleri zaman alır. Bu boyutun diğer ucuna düşenler ise beklenmedik davranışlarda bulunmazlar ve ani duygusal iniş çıkışlar yaşamazlar. *Psikotiklik* boyutundan yüksek puan alan kişiler ise, bencil, saldırgan, mesafeli, soğuk, anlayışsız, başkalarıyla ilgilenmeyen, genel olarak başkalarının haklarına ve iyiliğine kayıtsız olarak tanımlanır.

Bu boyutta yüksek puan alan kişiler, yasal bir cezalandırmaya ya da psikoterapiye en yakın adaylar olarak kabul edilebilir. Eysenck, bu farklılıkların biyolojik farklılıklardan kaynaklandığını savunmuştur (Burger, 2006, s.344-349).

Kişilik araştırmacılarının çoğu, mizaç adı verilen genel kalıtsal eğilimler belirlemişlerdir. Bir mizaç modeli, üç mizaç boyutunu tanımlar: Duygusallık, etkinlik ve sosyallik. Psikologlar mizacın büyük oranda kalıtsal olduğunu, bu kalıtsal eğilimlerin deneyimlerle etkileşerek yetişkin kişilik özelliklerini oluşturduğunu savunur. Evrimsel kişilik psikologları ise, insan kişiliğinin gelişimini ve hayatta kalma işlevini açıklamak için doğal ayıklanma kavramını kullanır. Kuramcılar, kaygının çoğu zaman toplumsal reddedilmeyle ilişkili olaylardan kaynaklandığına dikkat çeker. Toplumsal ret, kişinin hayatta kalma ve soyunu sürdürme şansını azalttığı için, kaygının evrilmesi türlerin yaşam mücadelelerine destek olmuştur. Kişilik araştırmacıları, araştırmalarında çoğunlukla fizyolojik ölçümler kullanır. Yakın zaman önce duygulardaki bireysel farklılıklara bakmak için elektroensefalogram (EEG) verileri kullanılmaya başlanmıştır. EEG, beynin değişik bölümlerindeki elektrik etkinliğini ölçme amacıyla kullanılan bir ayardır. Beynin sağ ve sol yarı kürelerinin etkinlik düzeyindeki farklılıkların olumlu ve olumsuz duygu durum farklılıklarıyla ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bazı araştırmalar, insanların iki beyin yarı küresindeki farklı beyin etkinlik düzeylerinin kalıtsal olduğunu ve bu farklılığın insanları bazı duygusal deneyimlere karşı duyarlı hale getirdiğini göstermektedir (Burger, 2006, s.378-379).

Biyolojik yaklaşımın güçlü yönleri, kişilik psikolojisini biyoloji disiplinine bağlaması, "boş levha" kişilik modelinin sınırlılıklarını ortaya çıkarması ve araştırmaya verdiği önemdir. Eleştirilen yönleri ise, araştırmacıların bazı görüşleri doğrudan sınamakta yaşadıkları zorluklar, mizaç üzerinde anlaşılmış bir modelin olmaması ve davranış değişikliğiyle ilgili yeterli bilgi vermemesidir (Burger, 2006, s.379).

"İnsancılık yaklaşım", kişilerin kendi eylemlerinden büyük oranda sorumlu olduğunu varsayar. Bu yaklaşıma göre, bazen olaylara karşı otomatik bir tepki göstersek ve bilinçaltı dürtüler tarafından güdülensek de, her an kendi yazgımızı belirleme ve eylemlerimize karar verme gücüne sahibizdir, hepimizin iradesi özgürdür (Burger, 2006, s.416).

İnsancıl kişilik yaklaşımı, 1950 ve 60'larda insan doğasını açıklamak için yaygın bir şekilde kullanılan psikanalitik ve davranışçı yaklaşımlardan duyulan hoşnutsuzluğa tepki olarak ortaya çıkmıştır. İnsancıl psikolojinin kökeni, Avrupalı varoluşçu felsefede ve başta Carl Rogers ve Abraham Maslow gibi Amerikalı psikologların çalışmalarında yatar. Pek çok psikoterapi yaklaşımı insancıl olarak tanımlansa da, bu kuramı bu başlık altında ele almak için dört ölçüt söz konusudur: *Kişisel sorumluluk vurgusu, şimdi ve burada vurgusu, bireyin fenomenolojisine odaklanma ve kişisel gelişim vurgusu* (Burger, 2006, s.458). *Kişisel sorumluk* ögesi, başımıza gelenlerin esas sorumlusunun kendimiz olması düşüncesine dayanır. İnsancıl psikologlar, davranışlarımızın o an ne yapmak istediğimizi gösteren kişisel tercihlerimizi yansıttığını ileri sürerler. İnsancıl psikoterapinin genel hedefi, yapmak istedikleri her şeyi yapma ve olmak istedikleri her şeyi olma gücüne sahip olduklarını, danışanlara kabul ettirmektir. *Şimdi ve burada* ögesi, yaşamlarımızı olduğu gibi kabul etmeyi öğrenmedikçe, asla potansiyelini tam kullanan kişiler olamayacağımız düşüncesini vurgular. Geçmiş ya da gelecek üzerine düşünmek yararlı olabilir, ancak insanların çoğu zaten yaşanmış ya da henüz yaşanmamış olaylar üzerinde düşünerek çok fazla zaman kaybeder. Bu etkinliklere harcanan zaman, kayıp zamandır; çünkü hayatı dolu dolu yaşamamanın tek yolu şimdi ve burada yaşamaktır. *Bireyin fenomenolojisi* ögesi, kimsenin kendini kendisi kadar iyi tanıyamayacağı düşüncesini yansıtır. İnsancıl terapistler, danışanlarının nereden geldiğini anlamaya çalışmalı ve kendilerine yardım etmelerini sağlamalıdır. Terapi boyunca danışanlar kendilerini anlamaya çalışır ve sorunlarını çözmek için uygun bir strateji geliştirir. *Kişisel gelişim* ögesi, yaşamın sadece temel gereksinimlerimizi karşılamaktan ibaret olmadığını, gelişimin kişinin kendini tatmin eden bir varoluş noktasına doğru ilerlemek anlamına geldiği düşüncesini vurgular. Carl Rogers bu noktaya potansiyelini tam kullanan kişi, Abraham Maslow ise kendini gerçekleştiren kişi adını vermiştir (Burger, 2006, s.418-421).

İnsancıl kişilik anlayışının başlıca psikologlarından Carl Rogers, potansiyelini tam kullanan insan kavramını ortaya koymuştur. Bu kurama göre, hepimiz yaşamın engelleri tarafından önümüz kesilmediği sürece bir başarıya ve mutluluk konumuna doğru ilerleriz. Kendilik kavramlarıyla çelişen bir bilgiyle karşılaşan insanlar, ortaya çıkabilecek kaygıdan kaçınmak için genellikle çarpıtma ve inkar etmeyi öğrenebilirler. Rogers, bu inkarı yenmek için anne babalara ve terapistlere, koşulsuz olumlu kabul

göstermelerini önerir. Bir diğer psikolog Abraham Maslow, insan gereksinimleri hiyerarşisi kavramını geliştirmiştir. Bu kavrama göre insanlar, alt düzey gereksinimlerini karşıladıkça hiyerarşide yukarıya doğru ilerler. Maslow ayrıca, psikolojik olarak sağlıklı insanları da incelemiştir. Kendini gerçekleştirmiş insanlara özgü birkaç özellik bulmuştur, bunlarda biri de bazılarının sık sık zirve deneyimini yaşamış olmasıdır. İnsancıl kişilik yaklaşımına, yakın zamanda Mihaly Csikszentmihayli de bazı katkılarda bulunmuştur. Csikszentmihayli, insanlardan yaşamlarının en mutlu anlarını tanımlamalarını istemiş ve bunu bir “akış” deneyimi olarak betimlediklerini görmüştür. Kişinin yaşamını, uygun deneyimler adını verdiği, zorlayıcı ve dikkat gerektirici görevler dizisine dönüştürmesinin, mutluluğa ve kişisel doyuma giden yol olduğunu söylemiştir (Burger, 2006, s.458).

İnsancıl yaklaşımın güçlü yönleri, kişilik araştırmacılarını kişiliğin sağlıklı yönüyle de ilgilenmeye yöneltmesi, psikologların ve danışmanların terapiye yaklaşımında olumlu katkılar sağlaması ve bugün kullanılan grup terapisi ve diğer kendini iyileştirme ve kişisel gelişim terapilerinin gelişmesini sağlaması olarak özetlenebilir. Eleştirilen yönleri ise, insan davranışını açıklamak için "özgür ifade" kavramının kullanılmış olmasından dolayı bilimsel araştırmaya uygun olmaması, yaklaşımın temel kavramlarının çok iyi tanımlanmamış olması, insancıl psikoterapi tekniklerinin sınırlı uygulanabilirliği ve insancıl psikologların bütün insanların temelde iyi olduklarını varsaymalarıdır (Burger, 2006, s.455-457).

*“Davranışsal/SosyalÖğrenme Yaklaşımı”*na göre kişilik, bir insanın geçmişte yaşadığı koşulların toplam bir sonucu olarak tanımlanır. Davranışçı psikoloji, sadece gözlemlenebilir davranışları inceler. Davranışçılar, davranışların gelişimini ve sürdürülmesini klasik ve edimsel koşullanmalarla açıklamaktadır (Burger, 2006, s.556).

Geleneksel davranışçılık, iki tür koşullanmadan söz eder. Klasik koşullanma; yani uyarıcının, varolan bir uyarıcı-tepki ilişkisiyle eşleştirilmesiyle gerçekleşir. Davranışın ardından pekiştirme ya da cezalandırma geldiğinde ise edimsel koşullanma yaşanır (Burger, 2006, s.556).

Davranışçılık, 1920’lerde John B. Watson tarafından geliştirilmiştir (Burger, 2006, s.556). Watson’a göre kişilik, "alışkanlık sistemlerimizin bir son ürünüdür."

Başka bir deyişle, yaşamlarımız boyunca belirli bir uyarıcıya az çok kestirilebilir bir biçimde tepki göstermeye koşullanırız. Geçmişte yaşadığımız farklı deneyimler, uyarıcılara verdiğimiz tepkilerin özelliklerini de şekillendirir, bu nedenle yetişkinlerin kişiliği birbirinden farklılık gösterir (Burger, 2006, s.511). B.F Skinner, kendi davranışçılık anlayışını radikal davranışçılık olarak tanımlamıştır ve Watson'un söylediklerini bir adım daha ileriye götürmüştür. Düşüncelerin ve içsel deneyimlerin varlığını reddetmeyen Skinner, kendi davranışlarımızın içsel nedenlerini gözlemleyebileceğimizi öne sürmüştür. Mutluluğu "edimsel pekiştirmenin bir yan ürünü" olarak tanımlayan Skinner, davranışlar dış koşulların kontrolü altında olduğu için "onur" kavramının bir yanılsama olduğunu düşünmektedir (Burger, 2006, s.513-516).

Sonraki sosyal öğrenme kuramcıları, temel davranışçı görüşleri genişletmişlerdir. Julian B. Rotter, bir davranış gösterme olasılığının ödül ya da cezaya göre değiştiğini; çünkü böylece beklentilerimizin de değiştiğini savunmuştur. Rotter, bu beklentileri ve belirli pekiştireçlere verilen değerleri, hangi davranış seçeneklerinin gerçekleştirileceğini kestirmek için kullanır. Albert Bandura, içsel durumların, çevrenin ve davranışın karşılıklı olarak birbirlerini etkilediklerini söyler. Bandura, insanların sık sık kendi davranışlarının düzenlediğini ve böylece bir hedef doğrultusunda, geleceğe dönük düşündüklerini belirtir. Bunlara ek olarak, klasik ve edimsel koşullanmalara, başkalarını izleyerek öğrenme kavramını da eklemiştir. İzleyerek öğrendiğimiz davranışları gerçekleştirme olasılığımız ödül ya da cezaya ilişkin beklentilerimize bağlıdır (Burger, 2006, s.556-557).

Davranışsal/sosyal öğrenme yaklaşımı, deneysel temel dayanması ve yararlı terapi yöntemleri bulması açısından güçlü bulunurken, kalıtıma önem vermemesi ve davranış terapistlerinin sorunları gözlemlenebilir davranışlar olarak yorumlamaları açısından eleştirilmektedir (Burger, 2006, s.557).

"Bilişsel Yaklaşım", kişilik farklılıklarını insanların bilgi işleme süreçlerindeki farklılıklara bağlar (Burger, 2006, s.606). Bilişsel psikologlar, bireysel farklılıkları ve kişisel süreçleri açıklamak için bazı bilişsel yapılar belirlemişlerdir. Şemalar, bilgiyi algılama, düzenleme, işleme ve kullanmamıza yardım eden varsayımsal bilişsel yapılardır. Şemaları kullanarak, hepimiz kendimiz için önemli şeyleri ayırt etmemizi,

gerisini önemsememizi sağlayan sistemler geliştiririz. Araştırmalar, bir bilgi kendilik şemamızla ilgili olduğunda o bilgiyi algılamaya ve hatırlamaya daha hazır olduğumuz göstermiştir (Burger, 2006, s.639).

Kurt Lewin'in davranış alan kuramı, bu yaklaşımın atası sayılabilir. Lewin, yaşamımızdaki önemli şeylere dönük olarak kafamızda oluşturduğumuz simgeleri ve bu bilişsel öğeleri kendi "yaşam evrenimizde" nasıl düzenlediğimizi tanımlamıştır (Burger, 2006, s.607). George Kelly, kişisel yapı kuramıyla bu yaklaşımın öncülerindendir. Kelly, hepimizin dünyamızı anlamlandırmaya güdülü olduğunu söyler. İnsanları, başlarına ne geleceğine dönük kestirimlerde bulunmaya çalışan bilim adamlarına benzetir. Kelly, bu süreçte kullandığımız bilişsel yapıları kişisel yapılar olarak tanımlamıştır. Psikolojik sorunların kaygıdan kaynaklandığını, kaygının da kişinin olayları kestirememesinden doğduğunu öne sürmüştür. Kelly, kişisel yapılardaki bireysel farklılıkları ölçmek için Dağarcık Izgara Tekniği'ni geliştirmiştir. Bu teknikte test uygulananlar, yaşamlarındaki insanlardan oluşan bir liste oluştur ve bu insanları çeşitli sınıflara ayırır. Bu işlem sayesinde terapistler danışanların dünyayı anlamlandırmak için kullandığı yapıları anlarlar. Bilişsel psikoterapi yaklaşımını savunanlardan biri olan Albert Ellis, insanların akıl dışı inançlar kullandıkları *zaman* duygusal sorunlar yaşadığını öne sürmüştür. Akılcı duygu terapisi, danışanların bu inançları nasıl kullandıklarını görmelerini sağlar ve onları daha akılcı inançlarla nasıl değiştireceklerini gösterir (Burger, 2006, s.639-640).

Bilişsel yaklaşımının güçlü yönleri, güçlü deneysel dayanağının olması ve günümüzde psikolojide davranışı bilişsel şekilde açıklama eğilimiyle örtüşmesidir. Zayıf yönleri ise; bilişsel kuramcılar tarafından kullanılan kavramların çoğunun çok soyut olması, davranışı açıklamak için bilişleri kullanmanın her zaman gerekli olup olmadığının sorgulanması ve bu yaklaşım çerçevesinde yapılan bütün çalışmaları düzenleyen genel bir modelin bulunmamasıdır (Burger, 2006, s.640).

2.3. Cattell'in Kişilik Anlayışı ve 16 PF Kişilik Envanteri:

Ayırıcı Özellik Yaklaşımı'nda öne çıkan isimlerden olan Raymond Cattell, insan kişiliğini oluşturan öğelerle ilgili kavramlar geliştirmemiş, başka bilim dallarında kullanılan yaklaşımları benimsememiştir. Lisans derecesi kimya alanında olan Cattell,

bir kimyagerin araştırmaya başlamadan önce doğada ne tip elementler bulunduğunu tahmin etmeye çalışmaması gibi, psikologların önceden belirlenmiş bir takım kişilik özellikleriyle içe başlamamaları gerektiğini söylemiştir. Kişiliğin nasıl olması gerektiğine dair sezgilerin doğrulanması değil, araştırmacıların deneysel yöntemler kullanmalarını önermiştir (Burger, 2006, s.248).

Cattell'in çalışmalarını yönlendiren ana hedef, kaç tane temel kişilik özelliğinin bulunduğunu keşfetmektir. Psikologlar yüzlerce özellik belirlemiş ve ölçmüşlerdir. Cattell, birbirleriyle ilişkili özellikleri gruplayarak ve birbirinden bağımsız olanları ayırarak kişiliğin temel yapısının belirlenebileceğini öne sürmüştür. Bu yapıyı oluşturmak için Cattell, *faktör analizi* adlı bir istatistik teknik kullanmıştır (Burger, 2006, s.248). Derecelendirme ölçeği ve envanter verileri faktör analizi uygulanarak kişiliğin temel yapısında bulunan ana faktörler belirlenmiş; her revizyonda bu faktörlerin anlamı ve ölçümü geliştirilerek yaş düzeyi çocukluk dönemine kadar indirilmiş; uygulanabilirliği kültürler-arası araştırmalara yaygınlaştırılmak istenmiştir (Öner, 1997, s.332). Cattell, faktör analiziyle yaptığı uygulamalardan elde ettiği verileri çözümleyerek kaç adet temel özelliğin bulunduğunu belirlemeye çalışmıştır. İnsan kişiliğini oluşturan bu temel özelliklere *kaynak özellikler* adını vermiştir (Burger, 2006, s.249).

Cattell, değişik kaynaklardan kişilikle ilgili bilgileri incelemiş ve işverenlerin çalışanlarıyla ilgili değerlendirme kayıtlarını, gerçek yaşamdakine benzer durumlarda insanların nasıl davrandığına dair verileri ve kişilik anketlerinden alınan sonuçları değerlendirmiştir. Araştırmasında 16 temel özellik bulmuş ve 1949 yılında On Altı Faktörlü Kişilik Testi'nin (16 PF) ilk halini yayınlamıştır. 16 PF'nin gözden geçirilmiş şekli bugün hala kullanılmaktadır (Burger, 2006, s.249).

Cattell 16 PF Kişilik Envanteri (Sixteen Personality Factor Questionnaire-16 PF), 17 yaşından başlayarak, her yaş ve öğrenim düzeyindeki yetişkinlere uygulanabilir. 187 sorudan oluşan envanter, 16 temel kişilik özelliğini ve 5 genel kişilik eğilimini ölçmeyi hedeflemektedir (Öner, 1997, s.331). Cattell 16 PF Kişilik Envanteri ile ölçölmek istenen *16 temel kişilik özelliği* aşağıda yer almaktadır (Konuk ve Coşkuner, 2006 ve Coşkuner, 2005):

(A)FAKTÖRÜ

"SICAKKANLILIK"

Grupta olma isteğini ölçer

A- (Donuk)

- Soğuk ve uzaktır
- Kendi düşüncelerinde ısrarlı
- Kesin ve objektif kimseler
- Eleştiricidir
- Güvenmez, kuşkucudur
- Katıdır
- Asık suratlı
- Yalnız kalmayı seçer
- Bireyci
- Çekingen
- Donuk: Duygusal tonları değişmez
- Toplum olaylarına ilgisiz

A+ (Sıcak)

- İnsanlarla ilgilidir, sıcaktır
- işbirliğine hazır, katılmaktan hoşlanır
- Yumuşak huylu, teklifsizdir
- Uyumlu
- Güvenilir
- Esnektir
- Kolayca güler
- Birlikte olmayı seçer
- Paylaşmayı sever
- Girişken
- Duyguca renkli
- Toplum olaylarıyla ilgili

(B)FAKTÖRÜ

"PROBLEM ÇÖZME"

Soyut kavramları kullanma ve bu yolla öğrenme kabiliyetini ölçer

B- (Somut düşünen)

- Soyut problemlerle başa edemez
- Somut olanla ilgilenir, öğrenmesi yavaştır
- Organize olmakta güçlük çeker
- Çabuk vazgeçer
- Moral düşünceleri basittir

B+ (Soyut düşünen)

- Soyut problemleri kavrayabilir
- Entelektüel ilgilere sahiptir, çabuk öğrenir
- Organize olabilir
- Sebat eder
- Moral düşünceleri tutarlı ve mantıkça sağlamdır

(C)FAKTÖRÜ

“STRESE TOLERANS”

Gerçekçiliği (Amaçlara ulaşmada başarılı olmayı) ölçer

C- (Duygularının etkisi altında)

- Ego zayıf
- Yeni sorunlarla karşılaştıklarında baş edemeyeceklerini düşünür ve panik yaşarlar
- Uyum sağlayamamıştır: İhtiyaçlarını karşılamada başarısızdır.
- Duygularının etkisinde kolayca kalır, çabuk sarsılır
- İlgi ve tutumları değişkendir
- Davranışlarını kontrol edemezler

C+ (Duyguca dengeli)

- Ego güçlü
- Yeni sorunlarla karşılaştıklarında soğukkanlıdır
- Uyum sağlamıştır: İhtiyaçlarını karşılamayı bilir
- Duygucaolgundur, sakin
- İlgi ve tutumları belli bir sürekliliğe sahiptir
- Davranışlarını kontrol edebilirler

(E)FAKTÖRÜ

“BASKINLIK”

Yönetme eğilimini ölçer

E- (Edilgin)

- Başkalarının isteğine göre hareket eder
- İtaatkar, hizmete hazırdır
- Saygılı ve diplomatiktir
- Duygusaldır
- Gelenekçidir, yaygın düşünceleri tutar
- Alçakgönüllüdür

E+ (Etkin)

- Herkesin kendi isteğine göre hareket etmesini ister: Zorlar
- Saldırgandır, rekabetten hoşlanır
- Açık ve serttir, otoriteye baş kaldırır
- Ciddidir
- Yeniden yanadır
- Öğünür, hayran olunmak ister

(F)FAKTÖRÜ

"CANLILIK"

Sakınma ya da içinden geldiği gibi hareket etme alışkanlığım ölçer

F- (Temkinli)

- Yanlış yapmaktan kaçınır, sakınabilmek için kendisini sürekli kontrol eder
- Sessiz, kendini izler
- Düşünceli, endişeli, kötümser
- Yavaş, tedbirli, ciddi
- Değişikliklerden hoşlanmaz

F+ (Taşkın)

- İyimserdir, içinden geldiğince davranır
- Konuşkandır
- Şansına güvenir, kaygısız
- Aceleci, uyanık
- Değişikliklerden hoşlanır

(G)FAKTÖRÜ

"KURALLARA-DEĞERLERE BAĞLILIK"

Modern batı toplumlarının değerlerine bağlılık derecesini ölçer

G- (Her şeyi araç gören)

- İçinde bulunduğu toplumun moraline ilgisizdir
- Her şeyi araç olarak görür
- Maymun iştahlıdır
- Kendi duyguları ve güdülerıyla ilgilidir
- Bağımsızdır
- Söz vermelerine güvenilemez

G+ (Değerlere bağlı)

- İçinde bulunduğu toplumun moraline, değerlerine bağlıdır ve ona göre hareket eder
- Kararlı, iradelidir
- Duyguca disiplinlidir
- Görev duygusunun etkisiyle hareket eder
- Morale bağlıdır: Güvenilir kişidir
- Yardımsever

(H)FAKTÖRÜ
"SOSYAL GİRİŞKENLİK"

Stres ihtiyacını ölçer

H- (Çekingen)

- Tehditlere hassas, tehlikeden kaçınır
- Utangaç, ilişki dışında kalan
- Karşı cinsle karşılaşmaktan çekinen
- Duygusal ilişki kurma konusunda çekingen, tedbirli
- Kolay kırılır
- Kontrollü, kurallara uyar
- İlgileri sınırlı, coşkusuz

H+ (Cesur)

- Maceraya aldırılmaz, ilişkilerde cesur
- Maceracı, insanlarla birlikte olmayı seven
- Karşı cinsle aşırı ilgili
- Neşeli, duygusal ilişkilere kolay girer
- Dost, arkadaş
- İçinden geldiği gibi davranır
- Duygusal olan şeylere ve sanata ilgisi var

(I)FAKTÖRÜ

"DUYARLILIK"

Mantık ve duyguya değer verme derecesini ölçer

I- (Kati)

- Değerlendirirken objektif olmayı amaçlar
- Ciddi, duygusallığa karşı
- Kendine güvenir, sorumluluk alabilir
- Sinik olma derecesinde katı
- Sanata ilgisi az
- Hayallerle ilgilenmez

I+ (Karıncı)

- Değerlendirmelerim duygularına göre yapar
- Kıpır kıpır, sevgi ve ilgi ihtiyacı
- Güvensizdir, sevgi ve yardım ister
- Müşfik, nazik, çevresindekilerle meşgul
- Sanatkarca titizliğe sahip, rol yapar
- Hayalleriyle ve duygularıyla ilgili

(L)FAKTÖRÜ
“İHTİYATLILIK”

Davranışları iyi/kötü niyetle yorumlama derecesini ölçer

L- (Güvenir)

- Kendisini kabul etmişyaşar,
karşısındakine güvenir
- Durumu kabul eder
- Değişebilir
- Düşmanlık beklemez
- Anlayışlıdır, hoşgörülüdür
- İnsanların yanlışlarını düzeltme
konusunda gevşektir

L+ (Kuşkucu)

- Kendisini kabul etmemişyaşar,
karşısındakileri suçlar
- Kıskanır
- Dogmatiktir
- Kuşkucudur, düşmanlık bekler
- Davranışlarını kontrol edebilirler
- İnsanların yanlışlarının
sorumluluklarını taşıması
gerektiğini savunur

(M)FAKTÖRÜ
“SOYUTA ODAKLILIK”

Bilgi edinme yollarını ne ölçüde kullandığımızı ölçer

M- (Pratik)

- Pratik, ayakları yere basan
kimselerdir
- Geleneklere bağlı ve pratiktirler
- İçinde bulundukları anın
getirdikleriyle ilgilenirler
- Yaşamlarında şiir yoktur,
gerçeklerin dışına çıkmaya
korkarlar
- Onları pratik önermeler ve
gerçekler yönetir

M+ (Hayal gücü fazla)

- Hayal güçleri fazla, sanatkarca
yaşayan kimselerdir
- Yenilikçilerdir, pratik değillerdir
- Sanatla, teorilerle, inançlarla
ilgilenirler
- İçlerinde yarattıkları şeylerin
büyüsü onları sürükler
- Hayal kurarlar, pratik kanıtlara ve
düşüncelere bozulurlar

(N)FAKTÖRÜ

"KETUMLUK"

Duygu ve düşünceleri toplumsal yaşamın gerektirdiği ölçüde ifade etme tercihini ölçer

N- (Dobra)

- Duygu, düşünce ve niyetlerini açıkça ortaya koyar, saydam
- Samimi, toplumsal ilişkilerde beceriksiz
- Zihni karışık
- Birlikte olmaktan hoşlanır, yaklaşımı sıcaktır
- İçinden geldiği gibi davranır
- Basit zevkleri vardır
- İç gözü bakımından zayıftır

N+ (Hesaplı)

- Duygu, düşünce ve niyetlerini gizler, kurnaz
- Olup bitenlerin farkında, kendisini beğendirecek şekilde davranır
- Açık hesaplar yapar
- Uzak durur, disiplinlidir
- Kontrollüdür
- Zevk konusunda titizdir
- Güçlü bir iç görüye sahiptir

(O)FAKTÖRÜ

"KENDİNİ SORGULAMA"

Kendini sorumlu tutma ve suçlama eğilimini ölçer

O- (Kendine saygılı)

- Rahat, güvenli: Kendisiyle ilgili düşünceleri olumlu
- Neşelidir, normal durumuna (sarsıntılardan sonra) kolay döner
- Sakindir
- Çevresindekilerin beğenisi onu etkilemez, gerekeni yapar
- Titiz değildir, rahattır

O+ (Kendine saygısını yitirmiş)

- Suçluluk duymaya yatkın: Kendisiyle ilgili düşünceleri olumsuz
- Çöküntüye yatkındır, kolayca ağlar
- Rahat değildir
- Çevresindekilerin beğenisinin etkisinde kalır, yoğun baskı yaşar
- Vicdanlıdır, telaşlı ve titizdir

(Q1)FAKTÖRÜ

"DEĞİŞİME AÇIKLIK"

Yapılmakta olana karşı tavrı (yapılanı sürdürme-karşı çıkma) ölçer

Q1- (Konservatif)

- Değişmeye karşılardır, içinde bulundukları şartlar kötü bile olsa değişmesini istemezler
- Tutucudurlar
- Geleneğin getirdiği düşünceleri olduğu gibi kabul ederler
- Geleneğin ve alışkanlığın neden olduğu sıkıntılara hoşgörülüdürler

Q1- (Deneyen)

- Değişmeden yanalardır, geleneğe karşılardır, başkaldırılarını iyi ve doğru adına yaparlar
- Yenilikçilerdir, deneycidirler
- Analitik ve özgür düşüncelilerdir
- Gelenek ve alışkanlıkların neden olduğu sıkıntılara hassastırlar, katlanamazlar, kızgındırlar

(Q2)FAKTÖRÜ

"KENDİNE YETERLİLİK"

Karar verme tarzlarını (yalnız-birlikte) ölçer

Q2- (Grup yönlendirir)

- Grupla olmayı seçerler, kararlarını grupla verirler ve gene birlikte uygularlar
- Gruba dayanır, bağımlıdır
- Grubun kendisiyle ilgili görüşü kendisini çok etkiler
- Grubun beğenisine muhtaçtır
- Dışadönüktürler

Q2+ (Kendine yeten)

- Kendi başlarına karar verirler ve kendi başlarına uygularlar
- Bağımsızdır, kendisine yeter
- Grubunun kendisiyle ilgili görüşü kendisini etkilemez
- Grubun beğenisi onu etkilemez
- İçedönüktürler

(Q3)FAKTÖRÜ
“MÜKEMMELLİYETÇİLİK”

Kendilerini işlerine verme, işteki başarılarına göre kendilerini değerlendirme derecesini ölçer

Q3- (Çelişkili)

- Ben imajının olmayışındanself-disiplini yok: kontrolsüz
- Rahat, kaygısız
- Kendi itilerineuyar, o doğrultuda hareket eder
- Topluluğun kurallarına ilgisizdir
- Tezcanlıdır
- Gerçek benlikleriyle, özledikleri ben arasındaki farktan ötürü sorun yaşıyor olabilir

Q3+ (Ben imajına sadık)

- Ben imajına bağlı olmaktan doğan bir kontrole sahip
- Yapılması gerekenleri yapmak zorunda, iradeli
- Kendi imajına sahip, imajının gerektirdiği gibi davranır
- Toplumun kurallarına önem verir ve uyar
- Dikkatli, özenli ve sabırlıdır
- Yanlışlarını kabul etmekte zorlanır

(Q4) FAKTÖRÜ
“GERGİNLİK”

Stresi bedenlerinde yaşama derecesini ölçer (süre ve yoğunluk bakımından)

Q4- (Rahat)

- Otonom sinir sistemi normalden az uyarılan
- Rahat, sakin
- Sürtüşmesiz yaşar: Hoşgörülü, kontrollüdür
- Doyumludur
- Dingindir

Q4+ (Gergin)

- Otonom sinir sistemi hep uyarılmış durumda
- Kasılmış, gergin, kolay heyecanlanır
- Çabucak sürtüşmeler içine girer, terstir ve çabuk kızar
- Huzursuz
- Yorgundur, ama hareket etmekten kendim alamaz

Cattell 16 PF Kişilik Envanteri ile ölçülmek istenen *5 Genel Kişilik Eğilimi* aşağıda yer almaktadır (Konuk ve Coşkun, 2006 ve Burger, 2006, s.253):

Dışa dönüklük: Sosyal ya da çekingen; eğlenceyi seven ya da ciddi; şevkatli ya da mesafeli olma (A, F, H, N ve Q2 faktörleri).

Endişe Düzeyi (Nevrotiklik): Kaygılı ya da sakin; güvensiz ya da güvenli; kendine acıma ya da kendinden memnun olma (C, L, O ve Q4 faktörleri).

Gerçekçilik: Hayalci ya da gerçekçi; çeşitlili ya da sıradan; bağımsız ya da uysal olma (A, I, M ve Q1 faktörleri).

Bağımsızlık: Yumuşak kalpli ya da katı; güvenen ya da şüphe duyan; yardımcı ya da işbirliği yapmayan olma (E, H, L ve Q1 faktörleri).

Otokontrol: Düzenli ya da düzensiz; dikkatli ya da dikkatsiz; kendini disipline edebilen ya da zayıf iradeli olma (F, G, M ve Q3 faktörleri).

2.4. Başarı İle İlgili Çeşitli Tanımlar ve Görüşler

Ahmet Rahmi Ercan'a göre, başarı “karşılaşılan sorunun, engelin ele alınışından, çözüm eyleminin bitirilmesine dek uzayan süreç”tir. Başarma, çözüm olanaklarını, gerekli araç ve gereçleri, uygun yöntemlerle, verimli biçimde kullanarak beklenen sonuçları alabilmektir. Başka bir deyişle başarma; zihinsel-bedensel emek, gereç, araç, bilgi gibi öğeleri bir amaç yönünde uyumlu biçimde kaynaştırarak beklenen düzeyde bir sonuca varmaktır (Ercan, s.8).

John C. Maxwell'e (1998, s.13) göre, başarı "yaşamdaki amacını bilmek, potansiyelinin son noktasına ulaşmaya çalışmak ve başkalarına yararlı tohumlar ekmek"tir.

Tuncer Elmacıoğlu (1998, s.117), başarıyı “insanın hayatta istediği sonuçları elde edebilmesi" olarak tanımlamaktadır. Onun için de kişinin ne istediğini bilmesi çok önemlidir. Çünkü ne istediğimizi elde etmenin tek yolu, ne istediğimizi bilmektir.

Alexis Carrell'a (1997, s.141-142) göre, başarı "kuvvet, vücudun iyi olması, ırkın ve aklın çalışması"dır. Başarı irsi durum, çevre ve terbiye ile sağlanır. Fitri özellikler, sosyal şartların zorlaması bazen bunun tam tersini ortaya koyabilir.

Ünlü Rus balerini Arına Powlova, "başarının sırrı, bir hedefi durmaksızın takip etmektir" derken (Elmacıoğlu, 1998, s.119), eski Amerika Başkanı Abraham Lincoln, "Başarı, şevkinizi kaybetmeden bir başarısızlıktan diğerine gitmektir" demiştir (Dornan, 1997, s.3).

2.5. Başarılı Kişilerin Özellikleri

Lowell Peacock, başarılı insanı belirleyen ilk özelliğin tutumu olduğunu savunmuştur. Kişi olumlu tutum ve düşüncelere sahipse, zorluklarla uğraşmayı seviyor ve onların üstesinden gelmekten haz duyuyorsa, başarılarının yarısını gerçekleştirmiş sayılır (Dornan, 1997, s.1).

George Gallup Jr. Ve Alec M. Gallup (Başarının Sırrı, 1996), 1500 başarılı insanı içeren bir anketin sonuçlarını değerlendirdikleri The Great American Success Story adlı kitaplarında merdivenin en üst basamağına ulaşan insanların tipik bazı özelliklerini şöyle sıralamışlardır:

1. Sağ Duyu: Başarılı insanlar günlük yaşamlarında sağlıklı kararlar verebilen, gereksiz ve ilgisiz ayrıntı ve düşünceleri bir kenara iterek olayların özüne ineabilen kişilerdir. Galluplar'ın yaptığı ankette katılımcıların çoğu başarılarının temel taşının sağ duyu olduğunu belirtmişlerdir.

2. Bir konuda uzman bilgisine sahip olmak: Bunu yolu ömür boyu öğrenmekten geçmektedir. Ünlü bir şirket yöneticisi "Ödevinizi yapın" demektedir. "Başarının ilk koşulu yaptığınız işi çok iyi bilmektir. Bu, karşılaştığınız riskleri azaltarak tutarlı bir meslek sigortası olacaktır. Bir diğer yönetici bunu doğrulamakta ve başarıya ulaşmak için bunu gerçekten istememiz gerektiğini eklemektedir. Sonra da "Başarıya ulaştıktan sonra da onu elinizden kaçırmamak için çalışmaya devam etmelisiniz" demektedir.

3. Kendine yetmek: Bu, ilerlemek için gerekli olan cesaretin ön koşuludur. Adımlarımızı atarken kendi bilgi ve yeteneklerimize güvenmeliyiz. Bu güveni de kendimize amaçlar belirleyerek ve doğru bildiğimiz yoldan şaşmayarak elde edebiliriz.

4. Genel zeka: Ankete katılanlar zeka dedikleri zaman kimi beceri ve yeteneklerin bileşimini kastetmektedirler. Bu kişiler için zeka, yüksek bir IQ, geniş sözcük dağarcığı, iyi okuma ve yazma becerisinden oluşmaktadır.

5. İş bitirici olmak: Başarılı insanlar çalışkan ve gayretlidir. Kolay organize olurlar ve verimli çalışma alışkanlığına sahiptirler. Ayrıca önemli ve önemsizi kolaylıkla ayırt ederler.

6. Liderlik: Başarılı liderler insanları korkutarak değil teşvik ederek yönetir.

7. Doğruyu yanlıştan ayırabilmek: Ahlaksal değerler her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

8. Yaratıcılık: Doğal yetenekle kavrayış ve sezginin bileşiminden yaratıcılık doğar. Önemli olan doğal yeteneklerimizin yüksek olması değil, elimizdeki yetenekleri en iyi biçimde kullanmaktır.

9. Özgüven: Başarıya hazırlanırken gerekli her şeyi yaptığımıza emin olduğumuz noktada güven doğar. Bu, gereksiz risklere atılmak anlamına gelmez ama yeni, daha önce denenmemiş yollara başvurmakla eş anlamlıdır.

10. Sözlü ifade becerisi: Bu, büyük topluluklar da dahil olmak üzere her yerde rahat konuşabilme becerisidir.

11. Başkalarını düşünmek: Başarılı insanlar herkesle iyi geçinir.

12. Şans: Şans önemli bir unsurdur ama tek başına yeterli olmaz. Büyük bir sigorta şirketinin müdürü şans hakkındaki düşüncelerini şöyle anlatmaktadır: “İnsanın belli bir eğitimi ve sağlığı olduktan sonra kararlılık, hırs ve çalışkanlık başarının anahtarlarıdır, elbette dengeli bir kişilik ve iyi bir ahlak da şart. Bu özellikler, sizin karşınıza çıkan şansları değerlendirmenizi ve aksilikleri kontrol altına alabilmenizi sağlayacaktır.”

Ankete katılan başarılı insanların hem fikir olduğu konu ise, başarıya sahip olduktan sonra da kendilerine verdikleri değer ve duydukları saygıyı arttırmak için çalışmaya devam ettikleridir.

2.6. Müzisyenlerin (İcracı-Eğitimci-Öğrenci) Kişiliklerinin İncelenmesiyle İlgili Araştırmalar

Buttsworth ve Smith (1994, s. 595), Avusturyalı icracı müzisyenlerin cinsiyet ve enstrümanlara göre kişilik özelliklerini araştırmıştır. Kişilik farkları, (a) icracı müzisyenler ve müzisyen olmayanlardan oluşan karşılaştırma grubu arasında, (b) erkek ve kız müzisyenler arasında, (c) beş farklı enstrüman ailesine ait müzisyenler arasında olmak üzere 3 grup halinde incelenmiştir. Bir müzik okuluna başvurmuş aday öğrencilerden 70 erkek ve 185 kızdaki oluşan 255 müzisyene ve psikoloji lisans eğitimine devam eden 60 erkek ve 227 kızdaki oluşan 287 öğrenciye 16 PF kişilik envanterinin A formu uygulanmıştır. İcracı müzisyenlerin karşılaştırma grubuna göre daha az zeki ve duygusal açıdan istikrarlı, hassas ve muhafazakar oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Erkek icracı müzisyenlerin kız icracı müzisyenlere göre daha hassas ve anlayışlı olduğu saptanmıştır. Pirinç üflemeli enstrümanları çalan müzisyenlerin şarkıcı müzisyenlere göre daha kuşkucu, hayal gücü gelişmiş, endişeli ve radikal; tuşlu çalgılar çalan müzisyenlerin diğer dört gruptaki müzisyenlere göre daha sıcakkanlı, duygusal açıdan istikrarlı ve anlayışlı oldukları bulunmuştur. Pirinç üflemeli enstrümanları çalan müzisyenlerin yaylı enstrümanlar çalan müzisyenlere göre daha dışa dönük, daha az kaygılı ve yaratıcı oldukları saptanmıştır. Sonuçlar önceki araştırmacıların bulgularıyla büyük ölçüde örtüşmektedir.

Bell ve Cresswell (1984, s. 83), "Müzik İcracıları Arasındaki Kişilik Farkları" başlıklı makalelerinde, orta okul müzik icracıları ve bir müzik kolejinde eğitim gören icracıları, 16 PF kişilik envanteri ve HSPQ (Orta Okul Kişilik Envanteri) uygulayarak incelemişlerdir. Her iki örneklemede, müzik grubu ve norm grubu arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Sonuçlar, küçük yaşta enstrüman çalmayı seçenlerde bazı kişilik özelliklerinin bulunduğunu göstermiştir. Bu özellikler; daha fazla zeka, zevklilik, grupsal aktiviteyi sevme, kendine güven, gerçekçilik ve duygusal istikrardır. Ayrıca, pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenlerin yaylı çalgı çalan müzisyenlere göre daha

münasip, daha fazla disiplinsiz iç çatışma yaşayan ve daha az iyi gelişmiş egoya sahip oldukları; yaylı çalgı çalan müzisyenlerin pirinç üflemleri çalgı çalan müzisyenlere göre daha vicdanlı, tutucu ve aşırı duygusallık eğilimine sahip oldukları saptanmıştır.

Wubbenhorst (1994, s. 63), "Müzik Eğitimcilerinin ve İcracılarının Kişilik Özellikleri" başlıklı makalesinde, kariyerlerini müzik eğitimi veya müzik icrası üzerine devam ettiren müzisyenlerin kişilik özelliklerini karşılaştırmıştır. Araştırmada, Myers-Briggs Tip Belirleyicisi (MBTI) kişilik tipini, Bem Cinsiyet Yolları Envanteri (BSRI) psikolojik androjeni² ölçme amacıyla kullanılmıştır. 56 müzik eğitimcisi ve 56 müzik icracısı olmak üzere toplam 112 kişi örneklem grubu olarak kullanılmıştır. Eğitimci ve icracılar arasındaki karşılaştırmalar, iki grup arasında dört Myers-Briggs Tip Belirleyicisi boyutundan (Dışadönüklük - İçedönüklük, Duyuları - Sezgileri Kullanma, Düşünmek - Hissetmek, Algılamak - Yargılamak) her biri için anlamlı bir fark bulunmadığını göstermiştir. Bem Cinsiyet Yolları Envanteriyle yapılan psikolojik sınıflandırmada (Androjeni, erkeksi, kadınsı, veya ayrımlaştırılmamış) iki grup karşılaştırılmış ve yine aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Androjeni, hem müzik eğitimcilerinin hem de icracılarının tipik bir psikolojik özelliği olarak belirlenmiştir. Psikolojik cinsiyetin, sadece kadın eğitimciler arasında ve sadece Bem Cinsiyet Yolları Envanterinin androjeni sınıflandırması için anlamlı bir faktör olduğu bulunmuştur. Bu çalışmanın sonuçları, eğitimci ve icracı müzisyenlerin kişilik tipi ve psikolojik androjeni açısından farklılıktan çok benzerlik taşıdığını göstermiştir.

Marchant-Haycox ve Wilson (1992, s. 1061), performans sanatçılarında kişilik ve stresi araştırmıştır. Araştırmada Eysenck Kişilik Envanteri ve bir stres belirti listesi 162 icracı sanatçıya (33 aktör, 26 dansçı, 65 müzisyen ve 38 şarkıcı) verilmiş ve sonuçlar test normları ve bir kontrol grubuyla karşılaştırılmıştır. Aktörlerin dışa dönük, ifade gücü yüksek; dansçıların mutsuz, endişeli, evhamlı ve kendilerini az beğenen; müzisyenlerin içe dönük ve maceraperest olmayan kişilik özelliklerine sahip olduğu saptanmıştır. Şarkıcılar çoğu özellikte aktör ve müzisyenlerin ortasında yer almıştır. Aktörlerin, dansçıların ve şarkıcıların üçte biri ve müzisyenlerin yüzde kırk yedisi icra kaygısı yaşamaktadırlar. Aktörler dışındaki tüm sanatçılar, kontrol grubundakilere göre

² Androjeni: Hem erkeksi hem de kadınsı niteliklerden oluşan bir kişilik özelliğidir (Burger, 2006, s. 693).

önemli ölçüde daha fazla omuz ağrısı yaşamaktadırlar. Dansçıların büyük oranda depresif özellikler gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Teachout (2001, s. 179), müzik öğretmenlerinin kişilikleri ve öğretimde etkililikleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın amacı, müzik öğretmenlerinin mesleki kişilik tipleri (gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci ve geleneksel) arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak ve kişilik tipleri veya Holland'ın Meslek Teorisi'nde bulunan herhangi bir temel yapıyla müzik öğretmenlerinin öğretimde etkililiği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemektir. Denekler (n = 84) Ohio, ABD'deki enstitülerden müzik öğretmenleridir. Müzik öğretmenlerinin kişilikleri tipleri arasında anlamlı grup içi farklar bulunduğu ortaya çıkmıştır. Deneklerde en fazla bulunan üç özellik sanatsal, sosyal ve araştırmacı olma özelliğidir. Hiçbir kişilik tipi veya Holland'ın yapıları ile öğretim etkililiği arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Shuter-Dyson (2000, s. 190), müzik öğrencilerinin kişilik profillerini kişilik ve dindar olma özelliklerine göre araştırmıştır. Kemp'in 1996'daki araştırması, müzisyenlerin norm gruplarına göre daha duygusal olma eğiliminde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, düşük psikotiklik (kişinin ben merkezli ve kişisel olmayan davranış düzeyiyle ilişkili kişilik boyutu) ve yumuşak başlı olma özelliği ile dini görüşler arasında devamlı bir ilişki saptanmaktadır. Bütün bunlar müzisyenlerin dindar olmaya daha eğilimli olabileceği hipotezini akla getirmektedir. 350 kişiden oluşan örneklem grubuna Francis Hristiyanlık Tutum Ölçeği ve gözden geçirilmiş Eysenck Kişilik Envanteri uygulanmıştır. Datalar, hem erkek hem kız müzik öğrencilerinin, genel erkek ve kızlardan daha dışa dönük olduklarını göstermişlerdir. Ayrıca, kız müzik öğrencilerinin genel kızlardan daha yumuşak başlı ve daha nevrotik oldukları, erkek müzik öğrencilerinin genel erkeklerden daha dindar oldukları saptanmıştır.

Dyce ve O'Connor (1994, s. 168), rock ve country müzisyenlerinin kişilik özelliklerini incelemişlerdir. 171 müzisyenin, Kişilerarası Sıfat Ölçeği-Büyük Beşli (IASR-B5) ile kişilik özellikleri saptanmıştır. Sonuçlar bu müzisyenlerin üniversitede okuyan erkeklere göre daha kibirli, baskın, dışa dönük, deneyimlere açık ve nevrotik

olduklarını ortaya koymuştur. Ancak, şarkıcılar, gitaristler, bas çalgıcıları ve davulcuların kişilik özellikleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Cribb ve Greogory (1999, s.104-113), "Müzisyenlerin Streotipleri ve Kişilikleri" isimli makalelerinde, senfoni orkestrasında çalan yaylı ve üflemeli çalgıcılarla senfoni orkestralarında çalmayan yaylı ve üflemeli çalgıcıların Streotipleri ve kişilik özelliklerinin benzerlik gösterip göstermediğini bulmaya çalışmışlardır. Belirli kültürel geleneklere sahip olan iki özel grup; halk keman çalgıcıları ve Kurtuluş Ordusu Üflemeliler Grubu üyeleri örneklem grubu olarak seçilmiştir. Hipotezleri şudur: Eğer iki grubun da kişilik özelliklerinin orkestra müzisyenleriyle benzer olduğu sonucu ortaya çıkarsa, müzisyenlerin kişilik özelliklerinin gerçekten çaldıkları enstrüman tipiyle ilişkili olduğu söylenilebilir. Eğer iki grubun ve orkestrada çalan müzisyenlerin kişilik özelliklerinin farklı olduğu saptanırsa, müzisyenlerin kişiliklerini belirlemede diğer faktörlerin önemi ortaya çıkacaktır. Halk keman çalgıcıları ve Kurtuluş Ordusu Üflemeliler Grubu üyelerine Eysenck Kişilik Envanteri (EPI) ile birlikte orkestra kemancıları, orkestra piriç üflemeliler çalgıcıları, halk kemancıları ve Kurtuluş Ordusu Üflemeliler Grubu üyelerinin kişilik özellikleriyle ilgili fikirlerinin ölçüldüğü bir anket uygulanmıştır. Anket sonucunda katılımcıların orkestralarda üflemeli çalgı çalan müzisyenler ve orkestralarda keman çalan müzisyenler hakkındaki görüşleri, Davies (1978), Builione ve Lipton (1983), Kemp (1981a), Bell ve Cresswell (1984) ve Lipton (1987) tarafından yapılan araştırmalarda saptanan senfoni orkestrası müzisyenlerinin streotiplerini yansıtmaktadır. Ancak, elde edilen sonuçlar Kurtuluş Ordusu üflemeli çalgıcılarının terbiyeli, fazla alkol almayan ve ilgi odağı olmayı sevmeyen kişiler olduklarını göstermektedir. Halk kemancıları ise terbiyeli olmayan, çok fazla alkol alan, risk almaktan korkmayan ve çalışmak için fazla zaman harcamayan kişilerdir. Halk kemancıları orkestralarda çalan üflemeli çalgıcılarla benzer özellikler taşıırken, Kurtuluş Ordusu üflemeli grubu çalgıcıları da orkestralarda çalan kemancılarla benzer özellikler taşımaktadır. Sonuç olarak müzisyenler arasındaki kişilik farklarının veya müzisyenlerin streotiplerinin muhtemelen grubun tarihi ve gelenekleri daha fazla dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır, çünkü araştırmadaki bulgular kişilik farklarının veya streotiplerinin müzisyenlerin çaldıkları enstrümanlardan daha çok kültürel gelenek farklarından kaynaklandığını göstermektedir.

*Builion ve Lipton (1983)*³, pirinç üflemeli, tahta üflemeli, yaylı ve vurmali çalgı çalan müzisyenlerin kişilik tiplerini belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. 100 lise öğrencisi müzisyen, kendileri ve orkestradaki diğer müzisyenler hakkındaki görüşlerini belirtmişlerdir. Pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenler kendilerinin önemli ölçüde daha dışa dönük olduklarını ve alkolden daha fazla zevk aldıklarını belirtirken, yaylı çalgı çalan müzisyenler kendilerini atletik yetenek açısından en düşük olarak belirtmişlerdir.

Lipton (1987, s. 85), yeni ama yükselen bir araştırma konusu olan "müzikal grupların sosyal psikolojisi"ni incelemiştir. Amerika'da ve Kanada'da bulunan 16 büyük orkestrada icracı olarak görev yapan 227 profesyonel müzisyene kendilerini ve diğer çalgı gruplarında (yaylı, tahta üflemeli, pirinç üflemeli ve vurmali) çalan müzisyenleri tanımlamaları amacıyla bir envanter uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, yaylı çalgı çalan müzisyenlerin ve pirinç üflemeli çalgılar çalan müzisyenlerin birçok boyutta farklı uçlarda bulunduklarını göstermiştir. Pirinç üflemeli çalan müzisyenler yaylı çalgı çalan müzisyenleri daha içe dönük, alkolden zevk almayan, espri anlayışı olmayan, atletik olmayan ve daha az hassas olarak değerlendirmişlerdir. Tahta üflemeli çalgı çalan müzisyenlerin ise, kendilerini pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenlere göre daha aktif bir espri anlayışına sahip olarak değerlendirdikleri saptanmıştır.

*Kemp (1982)*⁴, araştırmasında başarılı müzik öğretmeni adaylarında oluşan bir gruba (n=32) icracı öğrencilerden oluşan bir diğer grubu (n=32) karşılaştırmıştır. Çalışmada kullanılan gruplar cinsiyetleri ve yaşları dikkate alınarak dengelenmiştir. Ayrıca müzisyenlerin çaldıkları müzik aletine göre farklı kişilik özellikleri göstermeleri nedeniyle de bu boyutta da çeşitlilik sağlanmıştır. 16 PF kişilik envanterinin kullanıldığı çalışmada, sonuçlar müzik öğretmeni adaylarının icracılara göre anlamlı seviyede daha dışa dönük ve maceracı olduklarını göstermektedir.

³ R. S. Builion ve J. P. Lipton, "Streotypes and Personalities of Classical Musicians", *Psychomusicology*, vol:3, 36-43, 1983 (C. Cribb ve A. H. Gregory, 1999, s.107'den alıntı yapılmıştır).

⁴ A. Kemp, "Personality Traits of Successful Music Teachers", *Psychology of Music, Special Issue*, 72-75, 1982 (J. Deniz, 1997, s.51'den alıntı yapılmıştır).

*Kemp (1981)*⁵, müzisyenlerin kişiliklerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı bir diğer araştırmada 16 PF kişilik envanteri kullanmıştır. Farklı büyüklüklerde öğrenci ve profesyonel besteci gruplarının kullanıldığı çalışmanın sonucunda bestecilerin en önemli özelliğinin içe dönüklük olduğu belirlenmiştir. Duyarlılık ve hayal gücü de diğer önemli özellikler olarak görülmektedir.

*Davies (1978)*⁶, müzisyenlerin stroetiplerini belirlemek amacıyla Glasgow temelli bir senfoni orkestrası müzisyenlerine kişilik testleri uygulamış ve planlanmamış tartışmalar düzenlemiştir. Pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenler ve yaylı çalgı çalan müzisyenler arasında kutuplaşma görülmüştür. Pirinç üflemeli çalan müzisyenler yaylı çalgı çalan müzisyenlere göre daha dışa dönük, yaylı çalgı çalan müzisyenler ise pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenlerden daha nevroiktirler. Yaylı çalgı çalan müzisyenler pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenleri hafifçe kaba, fazla ayyaş, ilginin odak noktası olmak isteyen, sessizce çalamayan, boşboğaz ve bayağı ve orkestranın şakacıları olarak tanımlarken, pirinç üflemeli çalgı çalan müzisyenler yaylı çalgı çalan müzisyenleri değerli, koyun sürüsü gibi, aşırı duygusal ve çabuk darılan, güçsüzlerin ve sulu gözlülerin grubu, kendilerini ve kendi müziklerini çok ciddiye alan insanlar olarak tanımlamışlardır.

Jale Deniz (1997), doktora tezinde müzisyenlerin kişilik özellikleri, konser kaygıları ve aralarındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 235'i mesleki müzik eğitimi öğrencisi, 167'si profesyonel müzisyen olmak üzere toplam 402 müzisyenden oluşmuştur. Müzisyenlerin kişilik özelliklerini ölçmek için ACL (Adjective Check List-Sıfat Listesi), kaygı seviyelerini ölçmek için Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada müzisyenlerin kişilik özellikleri; müzik öğrencileri, profesyonel müzisyenler ve bu iki grubun tümü açısından ele alınarak belirlenmiştir. Buna göre, müzik öğrencileri; hayalci, değişken, içedönük, isyankar, uyumsuz, estetik izlenimlerden zevk alan, içlerinden geldiği gibi davranan, kendilerini daha az baskı altında tutan, yüksek ideallere sahip, yaratıcı yetenekleri olan, eleştirici, bağımsız, duygusal, kaygılı, ürkek ve çelişkili bir kişilik yapısına sahiptirler.

⁵ A. Kemp, "The Personality Structure of the Musician, II. Identifying a Profile of Traits for the Composer", *Psychology of Music*, vol:9-2, 1981 (J. Deniz, 1997, s.52'den alıntı yapılmıştır).

⁶ J.B Davies, "The Psychology of Music", London: Hutchinson, 1978 (C. Cribb ve A. H. Gregory, 1999, s.105'ten alıntı yapılmıştır).

Profesyonel müzisyenler; toplum değerlerine sahip, yüksek idealleri olan, çalışkan, planlı, kendine güvenen, hassas bir iç dünyaya sahip, duyarlı bir kişilik yapısına sahiptirler. İki grupta da değişiklik ihtiyacı ve yaratıcı özellikler görülmektedir, ancak bu özellikler öğrencilerde daha belirgindir. Kız müzisyenlerin erkek müzisyenlerden daha dışa dönük ve bağımsız; erkek müzisyenlerin kız müzisyenlerden daha içe dönük, yaratıcı, duygusal ve değişiklik ihtiyacına sahip oldukları belirlenmiştir. Mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin profesyonel müzisyenlere göre daha fazla değişiklik ihtiyacına sahip ve daha yaratıcı oldukları; profesyonel müzisyenlerin süper egolarının mesleki müzik eğitimi öğrencilerine göre daha gelişmiş olduğu görülmüştür. Temelde iki grup da zengin bir iç dünya ve hassas bir kişilik yapısına sahiptir.

Jale Deniz (1997, s. 179-181), “Müzisyenlerin Kişilik Özellikleri, Konser Kaygıları ve Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı doktora tezinin bir kısmına dayanan makalesinde, mesleki müzik eğitimi öğrencilerin kişilik özellikleriyle ilgili şu sonuca varmıştır: Mesleki müzik eğitimi öğrencileri hayalci, değişken, içe dönük, isyankar, uyumsuz, estetik izlenimlerden zevk alan, içlerinden geldiği gibi davranan, kendilerini az baskı altında tutan, yüksek ideallere sahip, yaratıcı yetenekleri olan, eleştirici, bağımsız, duygusal, kaygılı, ürkek ve çelişkili bir kişilik yapısına sahiptirler. Yaratıcı kişilikte yüksek puanlar alırlarken, başarıma ihtiyaçlarının düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Hietolahti-Ansten ve Kalliopuska (1991), piyano ve keman çalan gençlerin empati becerilerini ve kendilerine yönelik saygı düzeylerini, müzikle uğraşmayan gençlerinkine oranla daha yüksek bulurken, araştırmada elde edilen sonuçlar mesleki müzik eğitimi öğrencilerinin duyguları anlama ölçeği puanlarının bu paralellikte olmadığını göstermektedir. Ayrıca bulgular, mesleki müzik eğitimi alan gençlerin sanatçılık eğitimi alan gençlerden daha içe dönük olduğunu göstermektedir.

Griffith(2006), doktora tezinde bir enstrümantal müzik programında öğrenci olan yetişkinlerin kişilik özelliklerini ve müzikal ilgilerini araştırmıştır. Çalışmanın birinci amacı, New Horizons Grubu üyelerinin ihtiyaçlarını ve müziksel ilgilerini belirlemektir. İkinci amacı ise, kişilik özellikler ve müziksel ilgi arasındaki ilişkiyi ölçmektir. Araştırmada anonim bir Müziksel İlgili Envanteri ile Uluslararası Kişilik Öge Havuzu kullanılmıştır (IPIP-NEO). Anket, Amerika'da 18 eyaletten ve bir Kanada ilinden toplam 127 katılımcıya uygulanmıştır. Anket kategorileri demografik bilgi,

yaşam tecrübeleri, önceki müzikal tecrübeler, sağlık konuları, kalacak yer ihtiyacı ve IPIP-NEO kişilik profili kategorilerinden oluşmaktadır. Katılımcılar çoğunlukla bayan, evli ve ortalama 61.05 yaşındadır. Çoğunluk, Amerika'nın Midwest bölgesinden oturmaktadır, emeklidir ve yıllık brüt geliri yaklaşık 77,238.66 dolardır. Çoğu katılımcı üniversite mezunudur. IPIP-NEO, müzikal icra tercihler, müzikal ilgiler, hayat boyu eğitimin önemi ve oyun-müzik provalarındaki aktivite tercihleri arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır. Sadece değişimlere açıklık, dışa dönüklük ve uyumluluk değişkenler arasında orta düzeyde ilişki gösteren alanlardır. Orta düzeyde ilişkilerin, değişimlere açıklık ve profesyonelleri dinlemeye ilgi, dinleme ve çalma stili tercihleri, performans tercihleri, hayat boyu eğitimin önemi ve gösteri aktivitelerine karşı gönüllü olma arasında olduğu belirlenmiştir. Orta düzeyde ilişkiler dışa dönüklük ve müzikle hareket etme isteği arasında olduğu kadar, uyumluluk ve şarkı söylemeye istekli olma arasında da görülmüştür. Katılımcılar, gösteri zamanı tercihlerini önce sabah ve ardından akşam olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların vurguladığı en büyük fiziksel limit ise artrit/romatizmadır ve çok küçük bir farkla ardından kapsamlı müziksel yayınlara olan ihtiyaç gelmektedir.

2.7. Kişilik Özellikleri ile Akademik Başarı Arasındaki ilişkinin İncelenmesiyle ilgili Araştırmalar

Ridgell ve Lounsbury (2004, s.607), akademik başarıyı tahmin etmede genel zeka, beş büyük kişilik özelliği ve çalışma enerjisi faktörlerinin rolünü araştırmışlardır. Genel zeka, beş büyük kişilik özelliği ve zihinde oluşturulan çalışma enerjisiyle akademik başarı arasındaki ilişkiyi ölçmek için iki akademik performans ölçeği kullanılmıştır: Birincisi üniversite öğrencilerinin "Psikolojiye Giriş" dersinde aldıkları ders puanları, ikincisi kendi not ortalamalarıdır (GPA). Genel zeka ve çalışma enerjisinin, hem psikolojiye giriş dersindeki notlarla hem de öğrencilerin kendi not ortalamaları ile pozitif yönde bir ilişkisinin olduğu saptanırken, psikolojiye giriş dersi notlarının beş büyük kişilik özelliğinden "duygusal istikrar" ile pozitif yönde bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Hiyerarşik çoklu regresyon analizi, çalışma enerjisinin aşamalı geçerliğinin duygusal istikrar özelliğinin ilerisinde, ve genel zekanın üstünde olduğunu göstermiştir. Duygusal istikrar tek başına anlamlı tek bir varyansa sahip değildir. Bulgular, bilişsel ve bilişsel olmayan değişkenlerin akademik performansı nasıl tahmin

etmeyi sağladığı ve not ortalamalarına karşı tek dersin notuna dayanarak yapılan çıkarımların akademik performansı belirleme kriteri olarak kullanılması konularını gündeme getirmiş ve tartışmaya açmıştır.

Chamorro-Premuzic ve Furnham (2003, s.319), kişiliğin akademik performansını tahmin etmede rolünü araştırmışlardır. Bu amaçla iki İngiliz üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin üç yıllık akademik başarıları ve birçok kriter (sınavlar ve final yılı projesi) değerlendirilmiştir. Ayrıca akademik davranışın çeşitli göstergeleri (devamsızlık, kompozisyon yazma, öğretmenlerin sınav tahminleri) de akademik performans ve kişilik özelliklerini değerlendirme amacıyla incelenmiştir. Birinci örnekleme (N=70) beş büyük kişilik özelliği ölçülmüştür ve sonuçlar nevroitiklik özelliğinin akademik performansı düşürebileceği, vicdanlılık özelliğinin ise akademik başarıyı yükseltebileceğini göstermiştir. İkinci örnekleme (N=75) kişiliği ölçmek için Eysenck Kişilik envanteri kullanılmıştır ve sonuçlar psikotiklik özelliğinin akademik başarıyı sınırlayabileceğini göstermiştir. Sonuçlar, akademik seçim işlemlerinde tanınmış kişilik ölçeklerinin kapsamalarını destekleyecek kanıtlar sunmaktadır ve tek bir psikometrik özelliğin akademik başarıyla korelasyona sahip olması yetenek ölçeklerine yönelik geleneksel görüşle ters düşmektedir.

Duff, Boyle, Dunleavy ve Ferguson (2003, s. 1907), öğrenme yaklaşımı ve akademik performansla kişilik arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Bir İskoçya üniversitesinde sosyal bilimler eğitimi gören 146 üniversite öğrencisine, öğrenme yaklaşımlarını ölçmek için Entwistle ve Tait'in Düzeltilmiş Çalışma Yaklaşımı Envanteri, beş temel kişilik özelliklerini ölçmek için Cattell 16 PF kişilik envanteri uygulanmıştır. Geri plandaki değişkenler ise, yaş, cinsiyet, önceki eğitimdeki başarı ve akademik performans olarak belirlenmiştir. Öğrenme yaklaşımları; derin öğrenme yaklaşımı, yüzeysel öğrenme yaklaşımı ve stratejik öğrenme yaklaşımı olarak üç ana başlık halinde toplanmıştır. Derin öğrenme yaklaşımının dışa dönüklük ve değişime açıklıkla; yüzeysel öğrenme yaklaşımının nevroitiklik ve uyumlulukla pozitif yönde ilişkiye sahip olduğu saptanmıştır. Stratejik öğrenme yaklaşımının dışa dönüklük ve vicdanlılıkla pozitif yönde, nevroitiklik ile negatif yönde ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Hem derin öğrenme yaklaşımının hem de stratejik öğrenme yaklaşımının akademik performansla pozitif yönde, yüzeysel yaklaşımın akademik performansla

negatif yönde ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Geri plandaki değişkenler (yaş, cinsiyet ve önceki eğitimde başarı) modele eklenip tekrar korelasyon ölçümü yapıldığında, korelasyon oranının %33'ten %46.7'ya çıktığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, yaş, cinsiyet, kişilik ve önceki eğitimdeki başarının, bireyin öğrenme yöneliminde önemli belirteçler olduğunu göstermektedir.

Riding ve Wigley (1997, s.379), yüksek tahsil yapan öğrencilerin bilişsel stilleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yüksek tahsil yapan, 16-18 yaşları arasındaki 340 öğrenciden oluşan örneklem grubuna Bilişsel Stil Analizi yapılmıştır; bu analizle hedeflenen iki stil boyutunu saptamaktır: Bütünleyici-Analitik ve Sözel-İmgesel. Katılımcılara ayrıca dışadönüklük, nevrotiklik, psikotiklik, atılganlık, cüretkarlık, empati, endişe durumu ve özelliğini belirleyici bir dizi kişilik envanteri uygulanmıştır. Faktör analiziyle dört faktör belirlenmiştir, bunlar endişe düzeyi, hareketlilik, empati ve stildir. Bilişsel stilin interaktif etkilerinin faktörlerdeki ölçümleri, nevrotiklik, atılganlık ve psikotiklik ile bilişsel stiller arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Bu sonucun nedenleri ve eğitimsel etkileri araştırılmıştır. Kişiliğin temelini oluşturan kaynakların yumuşatılmasında stilin bilişsel kontrol düzeyinde rol oynadığı bir olası model önerilmiştir.

Özgen (1995), Resim-İş Eğitimi Bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri ile resim yapmaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu amaçla, Hacettepe Kişilik Envanteri ve KOCH Ağaç testi araştırmada ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, Hacettepe Kişilik Envanteri kişilik profilinden elde edilen sonuçlarla, KOCH ağaç testinden alınan sonuçların birbirini desteklediği saptanmıştır. Normal, yüksek ve düşük puanlı bireylerin uyumlu ve sağlıklı kişilik yapısına sahip olma özelliklerinin birbiriyle örtüştüğü sonucu elde edilmiştir.

Gül (2002), ilköğretim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin kişilik özelliklerini incelenmiştir. Bu amaçla, 303 öğretmen adayı ve 295 öğretmen olmak üzere 598 kişi örneklem grubu olarak kullanılmıştır. Öğretmen adayları örnekleminde, başatlık ve erkeksi özellikler alt ölçeklerinde kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarından, kendini suçlama, danışmaya hazır oluş ve kadınsı özellikler alt ölçeklerinde ise erkek öğretmen adayları kadın öğretmen adaylarından anlamlı derecede

daha yüksek puan almışlardır. Resim-Müzik-Beden Eğitimi Öğretmenliği öğrencilerinin bağımsızlık ve değişiklik özelliğinin ve Yabancı Dil Öğretmenliği öğrencilerinin özgüvenlerinin diğer bölüm öğrencilerinden anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma ayrıca, öğrencilerinin kişilik özelliklerinin mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmadığı sonucunu göstermiştir. İlköğretim öğretmenleri örnekleminde ise, özgüven ve erkeksi özellikler alt ölçeklerinde kadın erkekler erkek öğretmenlerden; şevkat gösterme, değişiklik, kendini suçlama, danışmaya hazır oluş ve kadınsı özellikler alt ölçeklerinde ise erkek öğretmenler kadın öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksek puan almışlardır. Ayrıca, Matematik öğretmenlerinin düzen ve ideal benlik özelliğinin, Resim-Müzik-Beden Eğitimi öğretmenlerinin karşı cinsle ilişki özelliğinin, Türkçe ve Resim-Müzik-Beden Eğitimi öğretmenlerinin değişiklik ve yaratıcı kişilik özelliğinin, Resim-Müzik-Beden Eğitimi öğretmenlerinin duyarlılık özelliğinin, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin danışmaya hazır oluş özelliğinin, sınıf öğretmenlerinin kadınsı özelliklerinin diğer alan öğretmenlerinden anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni, bilgi toplama aracı, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik tarama modellen bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören, üç sene boyunca piyano eğitimi almış, başarı düzeyleri piyano öğrenimi gördükleri son sınıf olan üçüncü sınıfta aldıkları en az bir tane dönem notuyla belirlenmiş olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmada İstanbul Marmara Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri Örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Bu üniversitelerdeki Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinden 48'i kız, 24'ü erkek toplam 72 öğrenci Örneklem grubu olarak alınmıştır. Örneklem grubunu, İstanbul Marmara Üniversitesi'nden 21'i kız, 8'i erkek toplam 29 öğrenci, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nden 10'u kız, 6'sı erkek toplam 16 öğrenci, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nden 17'si kız, 10'u erkek toplam 27 öğrenci oluşturmuştur. Ayrıca cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, piyano çalmaya başlama yaşı, evde piyano bulunup bulunmaması durumu, her gün piyano çalışıp çalışmama durumu ve ailede müzik ilgisi olup olmaması durumu gibi kişisel bilgiler, araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formu aracılığıyla belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla Cattell 16 PF Kişilik Envanteri (Sixteen Personality Factor Questionnaire-16 PF) kullanılmıştır. 187 sorudan oluşan envanter, 17 yaşından başlayarak her yaş ve öğretim düzeyindeki yetişkinlere uygulanabilmektedir (Öner, 1997, s.331).

Cattell 16 PF kişilik envanteri, 16 temel kişilik özelliğini ölçmeyi hedeflemektedir. Bu özellikler; sıcakkanlılık (Faktör A), problem çözme (Faktör B), strese tolerans (Faktör C), baskınlık (Faktör E), canlılık (Faktör F), kurallara bağlılık (Faktör G), sosyal girişkenlik (Faktör H), duyarlılık (Faktör I), ihtiyatlılık (Faktör L), soyuta odaklılık (Faktör M), ketumluk (Faktör N), kendini sorgulama (Faktör O), değişime açıklık (Faktör Q1), kendine yeterlilik (Faktör Q2), mükemmeliyetçilik (Faktör Q3) ve gerginlik (Faktör Q4)'tür.

B faktörü dışında her yanıt '0', T ya da '2' puan verilir. B faktöründe yanlış ya da doğru yanıtlarına sırasıyla '0' ya da T puan verilir. Her maddenin puanı yalnızca bir faktörün toplam puanına katkıda bulunur (Öner, 1997, s.332).

On altı faktör ayrı ayrı puanlandıktan sonra normlara göre değerlendirilir. Standardizasyon tabloları oluyla ham puanları "sten"lere (eşit aralıkla 10 standart puana) dönüştürülür. 1 ila 10 genişliğinde bir sınır içindeki bu dağılımda Standardizasyon örnekleminin ortalaması 5.5 (ya da 5 ve 6 sten)'dir. Bu değer 2.5 puanlık artı ve eksi bir standart sapmasının ötesindeki puanlar sırasıyla yüksek ve düşük sınıflamasına girer (Öner, 1997, s.332).

R.B. Cattell, bu testi hazırlarken insanın zihin yapısı ve düşünce tarzını ölçmeyi amaçladığını ifade etmiştir. İstenilen amaca ulaşmaya kadar belirli aralıklarla üç ayrı revizyondan geçirilen envanterin her defasında geçerlik ve güvenirlik sınırları genişletilmiştir (Öner, 1997, s.332).

Kullanılan yaklaşım, faktör analizi tekniği olmuştur. Derecelendirme ölçeği ve envanter verileri faktör analizi uygulanarak kişiliğin temel yapısında bulunan ana faktörler belirlenmiş; her revizyonda bu faktörlerin anlamı ve ölçümü geliştirilerek yaş

düzeyi çocukluk dönemine kadar indirilmiş; uygulanabilirliği kültürler-arası araştırmalara yaygınlaştırılmak istenmiştir (Öner, 1997, s.332).

16 PF Beşinci Edisyon (16 PF Fifth Edition) Türkçe formu psikometrik analizleri ve norm çalışması 16-60 yaş aralığında, lise ve üniversite öğrenci veya mezunlarından oluşan 2230 kişilik bir örnekleme gerçekleştirilmiştir. Türkçe formunun içerdiği soruların betimsel istatistik analizleri yapılmış ve her bir sorunun yanıt frekansı, aritmetik ortalaması, standart sapması ve normal dağılım özellikleri incelenmiştir. Türkçe formu madde analizleri ise madde-toplam puan korelasyon yöntemi kullanılarak yapılmıştır (<http://www.dbe.com.tr>).

16 PF Fifth Edition Türkçe formu güvenilirlik analizleri içsel tutarlılık analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda her bir faktör için bir içsel tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) elde edilmiştir (<http://www.dbe.com.tr>)

Tablo 3.1

Cattell 16 PF Kişilik Envanterinde Yer Alan Faktörlerin Güvenilirlik Katsayıları

Birincil Faktörler	Faktör Adı	Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı
A	Sıcakkanlılık	0.59
B	Problem Çözme	0.78
C	Strese Tolerans	0.65
E	Baskınlık	0.58
F	Canlılık	0.58
G	Kurallara Bağlılık	0.54
H	Sosyal Girişkenlik	0.78
I	Duyarlılık	0.56
L	İhtiyatlılık	0.48
M	Soyuta Odaklılık	0.61
N	Ketumluluk	0.57
O	Kendini Sorgulama	0.62
Q1	Değişimlere Açıklık	0.57
Q2	Kendine Yeterlilik	0.61
Q3	Mükemmeliyetçilik	0.66
Q4	Gerginlik	0.76

Kaynak: (<http://www.dbe.com.tr>)

Cattell 16 PF Kişilik Envanteri, araştırmada kullanılmak üzere Davranış Bilimleri Enstitüsü (DBE)'den temin edilmiştir. Puanlama yine Davranış Bilimleri Enstitüsü'nde bilgisayar ortamında yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan bir diğer veri toplama amacı öğrencilerin çeşitli demografik özelliklerini saptama amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan formdur. Formda, öğrencilerin cinsiyeti, yaşları, doğum yerleri, mezun oldukları lise türü, piyano çalmaya başladıkları yaş, aileyle birlikte yaşayıp yaşamama durumu, ailede kaç kişi bulunduğu, evde kendilerine ait oda bulunup bulunmadığı, kendilerine ait piyano olup olmama durumu, her piyano çalışıp çalışmama durumu, çalıştıkları günlerde çalıştıkları saat sayısı, okulda çaldıkları ana çalgı, ailede müzikle ilgilenen en az bir kişi olup olmadığı ve eğer ailede müzikle ilgilenen en az bir kişi varsa ne amaçla ilgilendikleri (hobi, eğitimci, yorumcu veya besteci olarak) hakkında sorular sorulmuştur.

Öğrencilerin piyano dersindeki başarılarını belirlemek için üçüncü sınıf birinci ve ikinci dönem piyano ders notları kullanılmıştır. Herhangi bir dönem notunun eksik olması durumunda, tek dönem notu kullanılmıştır. Öğrencilerin notları, araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelerin bölüm başkanlıklarından temin edilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Cattell 16 PF Kişilik Envanteri'nin puanlanması Davranış Bilimleri Enstitüsü'nde bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Envanterin puanlanması sonucunda elde edilen veriler ve anket formundan elde edilen veriler, SPSS 13 for Windows programı ile analiz edilmiştir. Kullanılan bütün istatistiksel yöntemlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiş ve sonuçlar çift yönlü sınanmıştır.

Öğrencilerin piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği kullanılmıştır. Dağılımın çarpık olduğu durumlarda, öğrencilerin piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı tekniğiyle belirlenmiştir.

Cinsiyet, yaşı, mezun olunan lise türü, evde piyano olup olmama durumu, her gün çalışıp çalışmama durumu ve ailede müzikle ilgilenen bir kişi olup olmama durumu değişkenlerine göre öğrencilerin piyano dersindeki başarıları arasındaki farkı belirlemek amacıyla İlişkisiz Grup "t" testi kullanılmıştır. Piyano çalmaya başlama yaşı değişkeniyle öğrencilerin piyano dersindeki başarıları arasındaki farkı belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçlar doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel çözümlemeleri ve sonuçta elde edilen bulgular ve yorumları ele alınacaktır. Bu bölümde önce örnekleme tanımlayıcı frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir. Diğer bulgular araştırmanın alt problemlerine göre sıralanmışlardır.

A. TANIMLAYICI İSTATİSTİKSEL ÇÖZÜMLEMELER

Tablo 4.1
Cinsiyet Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Cinsiyet	Frekanslar	Yüzdelikler
Bayan	48	66,7
Erkek	24	33,3
Toplam	72	100,0

Tablo 4.1’de örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Tablo 1’de görüldüğü üzere; örneklem grubunu oluşturan bireylerin %66,7’si (48) bayan, %33,3’ü (24) erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 4.2
Yaş Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Yaş	Frekanslar	Yüzdelikler
20–22 yaş arası	41	56,9
23 yaş ve üstü	31	43,1
Toplam	72	100,0

Tablo 4.2’de örneklem grubunun yaş değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Tablo 2’de görüldüğü üzere; örneklem grubunu oluşturan bireylerin %56,9’u (41) 20-22 yaş arası, %43,1’i (31) 23 yaş ve üstü bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 4.3
Mezun Olunan Lise Türü Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Lise Türü	Frekanslar	Yüzdelikler
Klasik Eğitim Veren Lise	42	58,3
Müzik Ağırlıklı Lise	30	41,7
Toplam	72	100,0

Tablo 4.3'te örneklem grubunun mezun olunan lise türü değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Tablo 3'te görüldüğü üzere; örneklem grubunu oluşturan bireylerin %58,3'ü (42) klasik eğitim veren bir liseden, %41,7'si (30) müzik ağırlıklı eğitim veren bir liseden mezun olmuşlardır.

Tablo 4.4
Piyano Çalmaya Başlama Yaşı Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Piyano Çalmaya Başlama Yaşı	Frekanslar	Yüzdelikler
5-11 yaş arası	7	9,7
12-17 yaş arası	29	40,3
18 yaş ve üzeri	36	50,0
Toplam	72	100,0

Tablo 4.4'te örneklem grubunun piyano çalmaya başlama yaşı değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Buna göre, örneklem grubunun %9,7'si (7) 5-11 yaşları arasında, %40,3'ü (29) 12-17 yaş arasında, %50,0'si (36) ise 18 yaş ve sonrasında piyano çalmaya başlamışlardır.

Tablo 4.5
Evde Piyano Olma Durumu Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Evde Piyano	Frekanslar	Yüzdelikler
Var	30	41,7
Yok	42	58,3
Toplam	72	100,0

Tablo 4.5'te örneklem grubunun evde piyano olma durumu değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Görüldüğü üzere; örneklem grubunu oluşturan bireylerin %58,3'ünün (42) evinde piyano yok iken; %41,7'sinin (30) evinde piyano vardır.

Tablo 4.6
Her gün Piyano Çalışma Durumu Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Her gün Piyano Çalışma	Frekanslar	Yüzdelikler
Evet	23	31,9
Hayır	49	68,1
Toplam	72	100,0

Tablo 4.6'da örneklem grubunun her gün piyano çalışma durumu değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Görüldüğü üzere; örneklem grubunu oluşturan bireylerin %31,9'u (23) her gün piyano çalışırken; %68,1'i (49) her gün piyano çalışmamaktadır.

Tablo 4.7
Ailede Herhangi Bir Bireyde Amatör ve Profesyonel Olarak Müzik İlgisi Olması Durumu Değişkeninin Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

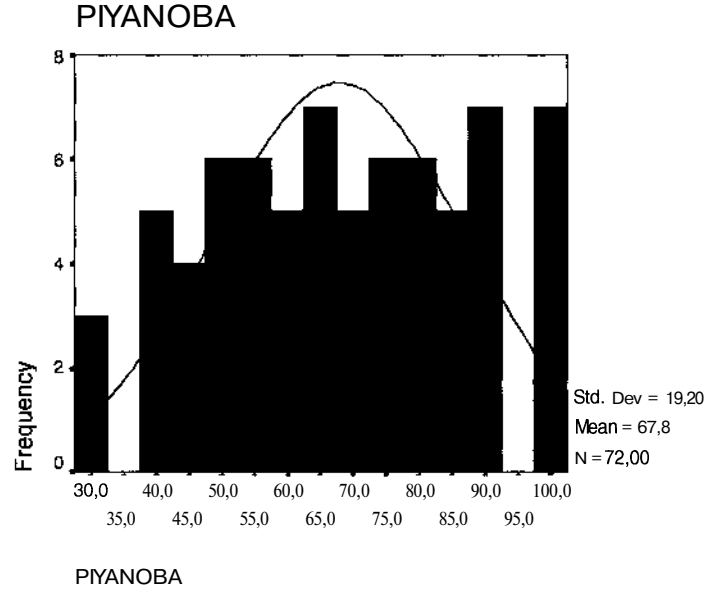
Ailede Müzik İlgisi	Frekanslar	Yüzdelikler
Var	50	69,4
Yok	22	30,6
Toplam	72	100,0

Tablo 4.7'de örneklem grubunun ailede herhangi bir kişide amatör veya profesyonel olarak müzik ilgisi olma durumu değişkenine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Görüldüğü üzere; örneklem grubunu oluşturan bireylerin %69,4'ünün (50) ailesinde müzik ilgisi olan kimse (ler) var iken; %30,6'sının (22) ailesinde müzik ilgisine sahip bir kimse yoktur.

Tablo 4.8
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		67,8403
Std. Hata		2,2628
Medyan		67,5000
Mod		40,00
Std. Sapma		19,2005
Varyans		368,6607
Skewness		-,077
Skewness Hata		,283
Z		-,272
Kurtosis		-,875
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,565
Kolmogrov-Smirnow Z		,478
P		,976

Tablo 4.8’de müzik öğretmem adaylarının piyano ders başarılarının dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -0,272; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,565 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-0,272 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,56 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

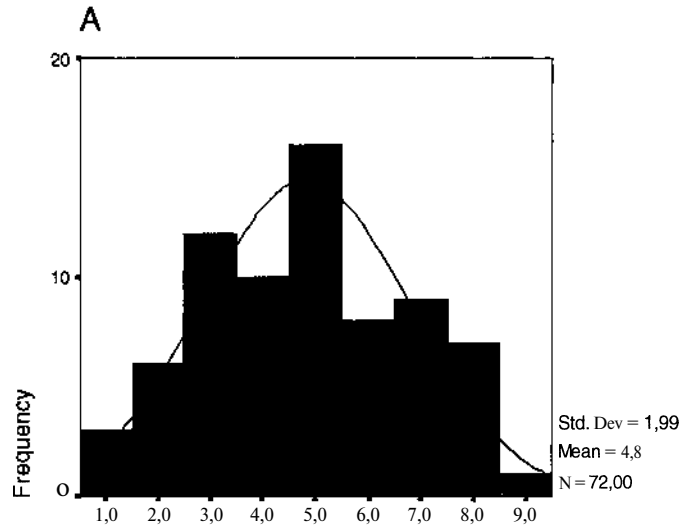
Şekil 4.1: Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı Histogramı

Tablo 4.9
Müzik Öğretmeni Adaylarının A (Sıcakkanlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		4,8194
Std. Hata		,2343
Medyan		5,0000
Mod		5,00
Std. Sapma		1,9882
Varyans		3,9529
Skewness		,047
Skewness Hata		,283
Z		,166
Kurtosis		-,782
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,398
Kolmogrov-Smirnov Z		,989
P		,282

Tablo 4.9’da müzik öğretmeni adaylarının A (Sıcakkanlılık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri 0,166; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -0,782 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($0,166 < 1,96$;

$p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-0,782 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise örneklem dağılımının evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

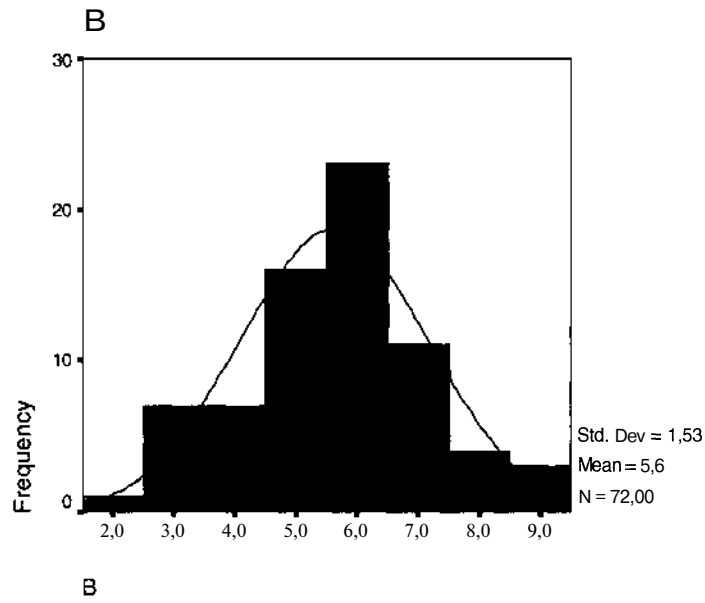

Şekil 4.2: Müzik Öğretmeni Adaylarının A Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.10
Müzik Öğretmeni Adaylarının B (Problem Çözme) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		5,6250
Std. Hata		,1807
Medyan		6,0000
Mod		6,00
Std. Sapma		1,5331
Varyans		2,3504
Skewness		-,038
Skewness Hata		,283
Z		-0,134
Kurtosis		-,044
Kurtosis Hata		,559
Z		-,078
Kolmogrov-Smirnow Z		1,409
P		,038

Tablo 4.10’da müzik öğretmeni adaylarının B (Problem Çözme) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -0,134; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -0,078 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-0,134 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-0,078 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise örneklem dağılımın evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

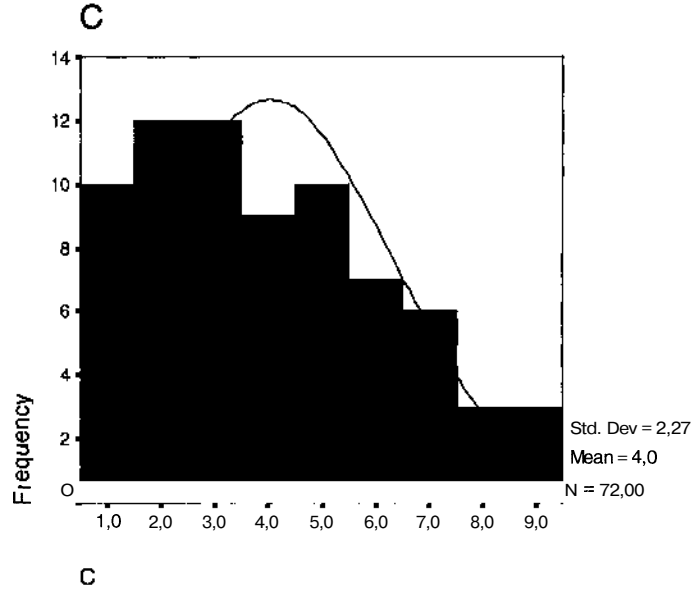

Şekil 4.3: Müzik Öğretmeni Adaylarının B Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.11
Müzik Öğretmeni Adaylarının C (Strese Tolerans) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		4,0417
Std. Hata		,2672
Medyan		4,0000
Mod		2,00
Std. Sapma		2,2670
Varyans		5,1391
Skewness		,462
Skewness Hata		,283
Z		1,632
Kurtosis		-,694
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,241
Kolmogrov-Smirnow Z		1,267
P		,081

Tablo 4.11’de müzik öğretmeni adaylarının C (Strese Tolerans) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -1,632; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,241 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($1,632 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,241 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

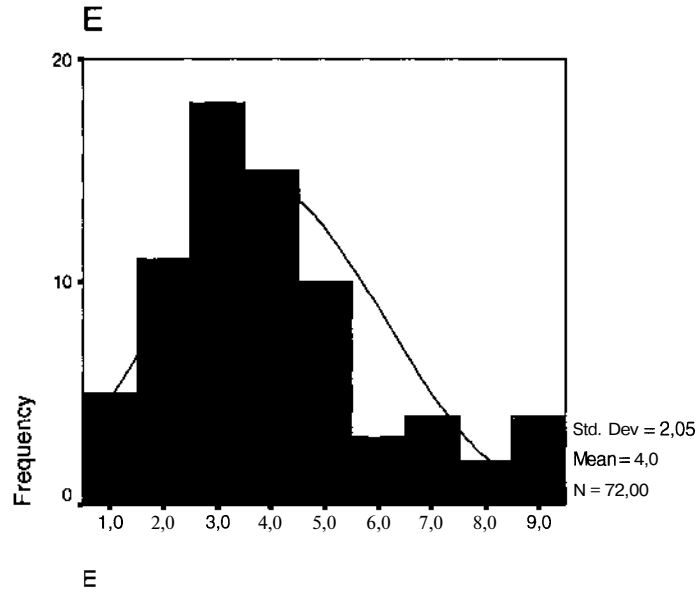
Şekil 4.4: Müzik Öğretmeni Adaylarının C Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.12
Müzik Öğretmeni Adaylarının E (Baskınlık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		4,0139
Std. Hata		,2410
Medyan		4,0000
Mod		3,00
Std. Sapma		2,0452
Varyans		4,1829
Skewness		,875
Skewness Hata		,283
jZ		3,091
Kurtosis		,341
Kurtosis Hata		,559
Z		,610
Kolmogrov-Smirnow Z		1,555
P		,016

Tablo 4.12’de müzik öğretmeni adaylarının E (Baskınlık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -1,632; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,241 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın pozitif çarpık olduğunu göstermektedir ($3,091 > 1,96$; $p < ,05$). Buna karşın

dağılımın basıklığı ise normal seviyede olduğu görülmektedir ($0,610 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre örneklem dağılımının evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

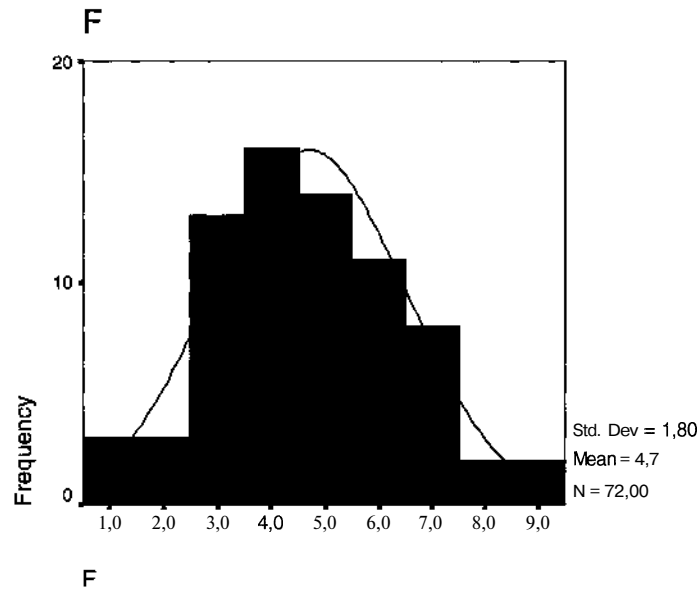

Şekil 4.5: Müzik Öğretmeni Adaylarının E Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.13
Müzik Öğretmeni Adaylarının F (Canlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		4,6944
Std. Hata		,2118
Medyan		5,0000
Mod		4,00
Std. Sapma		1,7970
Varyans		3,2293
Skewness		,190
Skewness Hata		,283
Z		,671
Kurtosis		-,174
Kurtosis Hata		,559
Z		-,311
Kolmogrov-Smirnov Z		1,158
P		,137

Tablo 4.13'te müzik ğretmeni adaylarının F (Canlılık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri 0,671; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -0,174 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($0,671 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-0,174 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

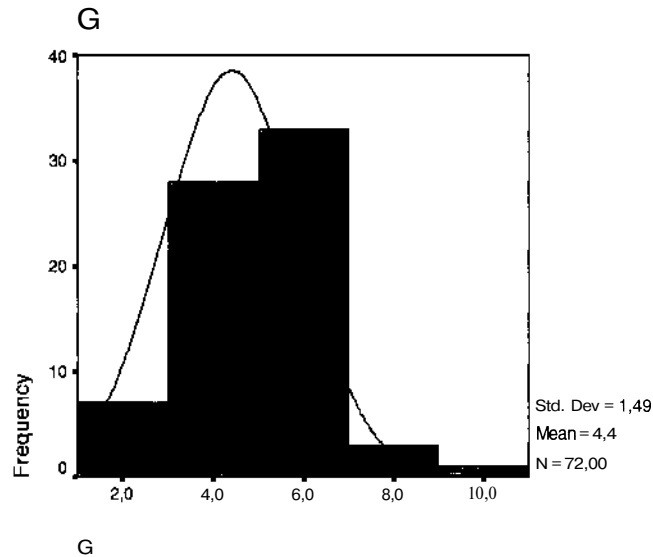

Şekil 4.6: Müzik ğretmeni Adaylarının F Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.14
Müzik Öğretmeni Adaylarının G (Kurallara Bağlılık) Faktörüne İlişkin
Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		4,4028
Std. Hata		,1754
Medyan		5,0000
Mod		5,00
Std. Sapma		1,4885
Varyans		2,2158
Skewness		-,043
Skewness Hata		,283
Z		-,151
Kurtosis		,708
Kurtosis Hata		,559
Z		1,266
Kolmogrov-Smirnov Z		1,440
p		,032

Tablo 4.14’te müzik öğretmeni adaylarının G (Kurallara Bağlılık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -0,151; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise 1,266 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-0,151 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($1,266 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

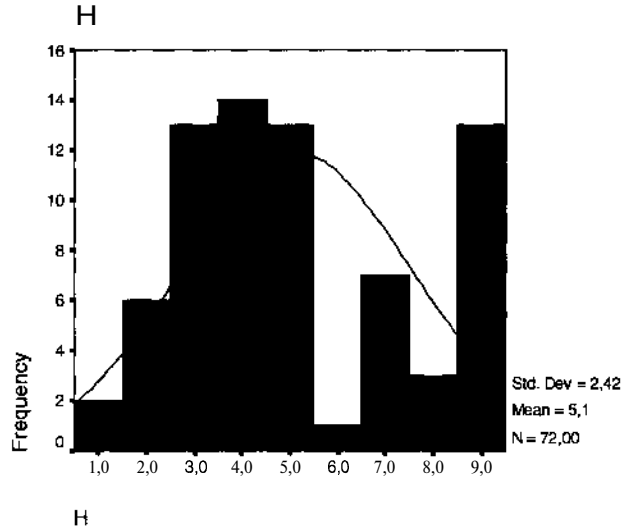
Şekil 4.7: Müzik Öğretmeni Adaylarının G Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.15
Müzik Öğretmeni Adaylarının H (Sosyal Girişkenlik) Faktörüne ilişkin
Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		5,1389
Std. Hata		,2848
Medyan		5,0000
Mod		4,00
Std. Sapma		2,4165
Varyans		5,8396
Skewness		,399
Skewness Hata		,283
Z		1,409
Kurtosis		-1,046
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,871
Kolmogrov-Smirnow Z		1,609
P		,011

Tablo 4.15’te müzik öğretmeni adaylarının H (Sosyal Girişkenlik) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri 1,409; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,046 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($1,409 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,046 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

1,046<1,96; $p>,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımının evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p<,05$).

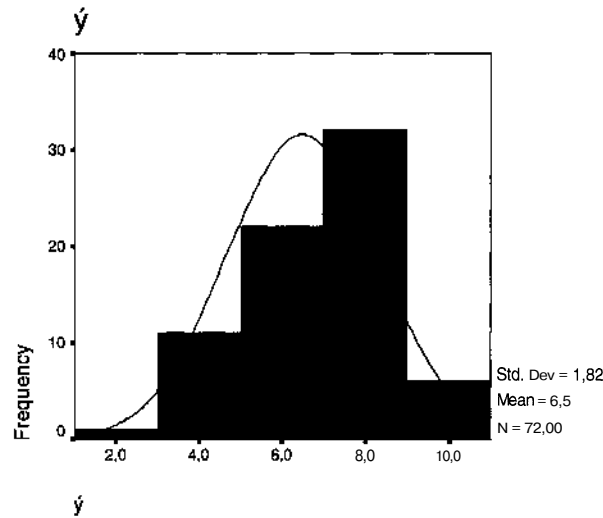
Şekil 4.8: Müzik Öğretmeni Adaylarının H Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.16
Müzik Öğretmeni Adaylarının I (Duyarlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		6,4861
Std. Hata		,2139
Medyan		7,0000
Mod		8,00
Std. Sapma		1,8154
Varyans		3,2956
Skewness		-,529
Skewness Hata		,283
Z		-1,869
Kurtosis		,058
Kurtosis Hata		,559
Z		,103
Kolmogrov-Smirnow Z		1,349
P		,053

Tablo 4.16’da müzik öğretmeni adaylarının I (Duyarlılık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -1,869; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise 0,058 olarak bulunmuştur. Bu sonuç

bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-1,869 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($0,058 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

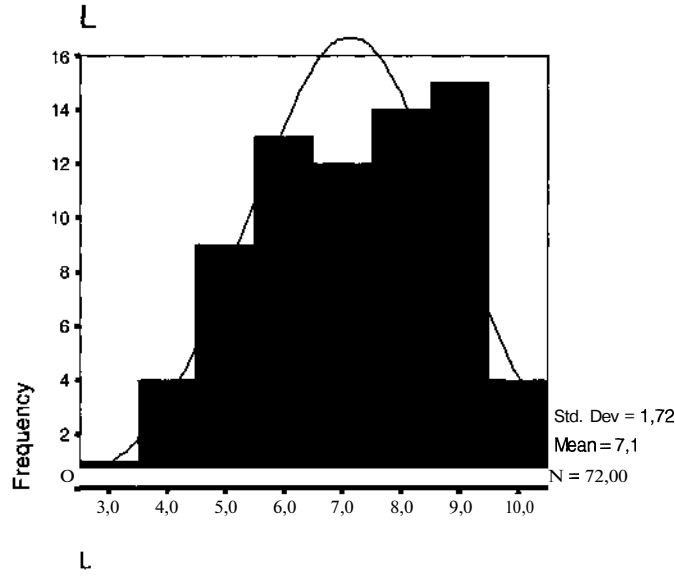
Şekil 4.9: Müzik Öğretmeni Adaylarının I Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.17
Müzik Öğretmeni Adaylarının L (İhtiyatlılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		7,1250
Std. Hata		,2026
Medyan		7,0000
Mod		9,00
Std. Sapma		1,7193
Varyans		2,9560
Skewness		-,268
Skewness Hata		,283
Z		-0,946
Kurtosis		-,777
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,389
Kolmogrov-Smirnow Z		1,298
P		,069

Tablo 4.17’de müzik öğretmeni adaylarının L (İhtiyatlılık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata

değeri -0,946; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,389 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-0,946 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,389 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

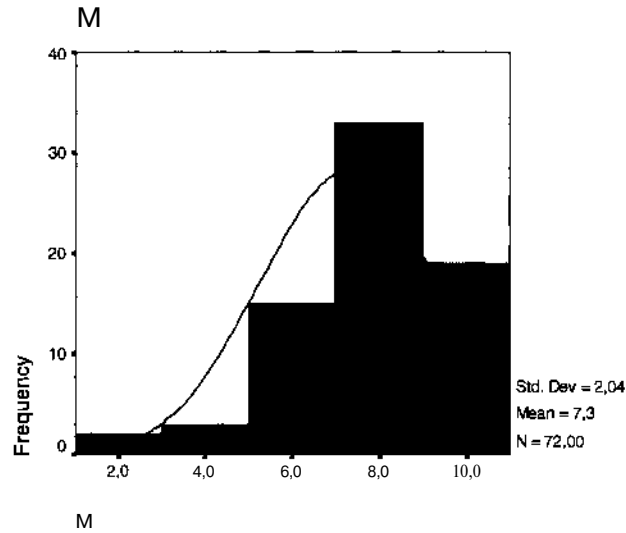

Şekil 4.10: Müzik Öğretmeni Adaylarının L Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.18
Müzik Öğretmeni Adaylarının M (Soyuta Odaklılık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art Ort.		7,2917
Std. Hata		,2402
Medyan		7,5000
Mod		8,00
Std. Sapma		2,0379
Varyans		4,1532
Skevmess		-,799
Skevmess Hata		,283
Z		-2,823
Kurtosis		,706
Kurtosis Hata		,559
Z		1,262
Kolmogrov-Smirnow Z		1,403
P		,039

Tablo 4.18’de müzik öğretmeni adaylarının M (Soyuta Odaklılık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -2,823; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise 1,262 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın negatif çarpık olduğunu göstermektedir ($-2,823 > 1,96$; $p < ,05$). Buna karşın dağılımın basıklığının ise normal seviyede olduğu görülmektedir ($1,262 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre de, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

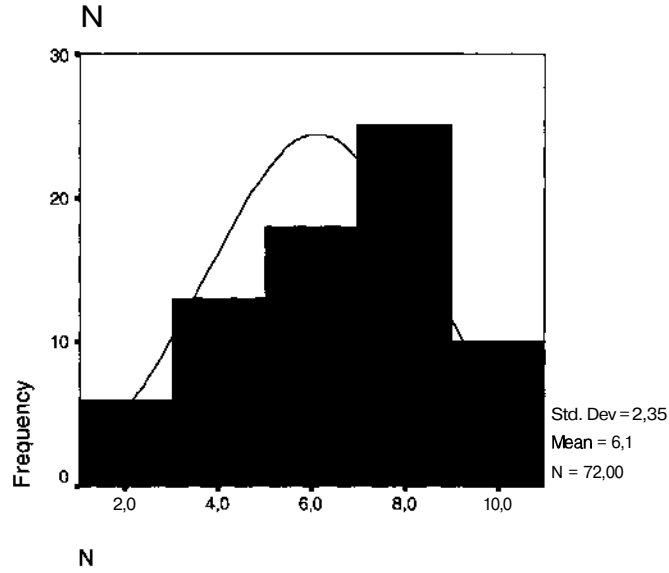

Şekil 4.11: Müzik Öğretmeni Adaylarının M Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.19
Müzik Öğretmeni Adaylarının N (Ketumluk) Faktörüne ilişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		6,1111
Std. Hata		,2766
[Medyan		6,0000
Mod		8,00
Std. Sapma		2,3470
Varyans		5,5086
Skewness		-,325
Skewness Hata		,283
Z		-1,148
Kurtosis		-,567
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,014
Kolmogrov-Smirnow Z		1,657
P		,008

Tablo 4.19’da müzik öğretmeni adaylarının N (Ketumluk) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -1,148; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,014 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-1,148 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,014 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

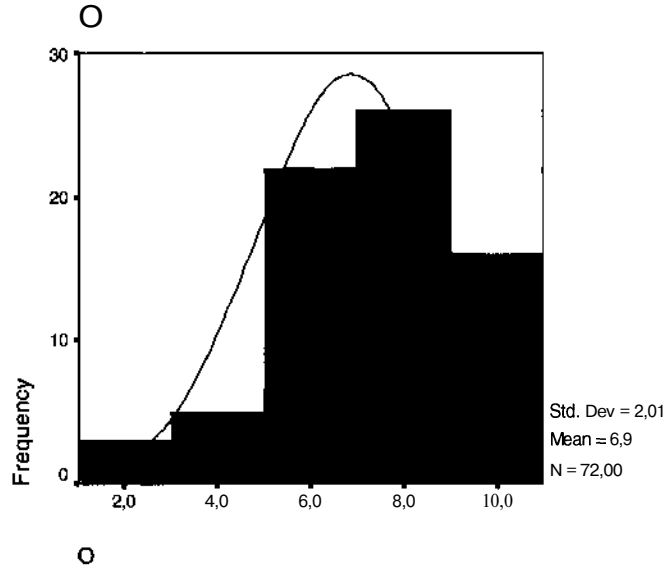
Şekil 4.12: Müzik Öğretmeni Adaylarının N Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.20
Müzik Öğretmeni Adaylarının O (Kendini Sorgulama) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		6,8611
Std. Hata		,2368
Medyan		7,0000
Mod		6,00
Std. Sapma		2,0092
Varyans		4,0368
Skewness		-,769
Skewness Hata		,283
Z		-2,717
Kurtosis		1,015
Kurtosis Hata		,559
Z		1,815
Kolmogorov-Smirnov Z		1,657
P		,008

Tablo 4.20’de müzik öğretmeni adaylarının O (Kendini Sorgulama) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri $-2,717$; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise $1,815$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın negatif çarpık olduğunu göstermektedir ($-2,717 > 1,96$; $p < ,05$). Buna karşın dağılımın basıklığının ise normal seviyede olduğu

görülmektedir ($1,815 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımının evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

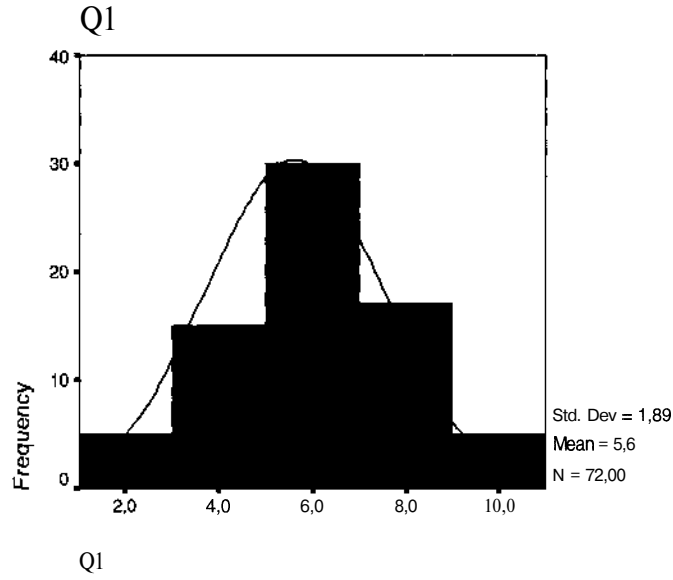
Şekil 4.13: Müzik Öğretmeni Adaylarının O Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.21
Müzik Öğretmeni Adaylarının Q1 (Değişime Açıklık) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		5,6111
Std. Hata		,2225
Medyan		5,0000
Mod		5,00
Std. Sapma		1,8881
Varyans		3,5649
Skewness		,016
Skewness Hata		,283
Z		,056
Kurtosis		-,154
Kurtosis Hata		,559
Z		-,275
Kolmogrov-Smirnov Z		1,195
P		,115

Tablo 4.21’de müzik öğretmeni adaylarının Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre,

skewness/skewness hata değeri 0,056; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -0,275 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($0,056 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-0,275 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

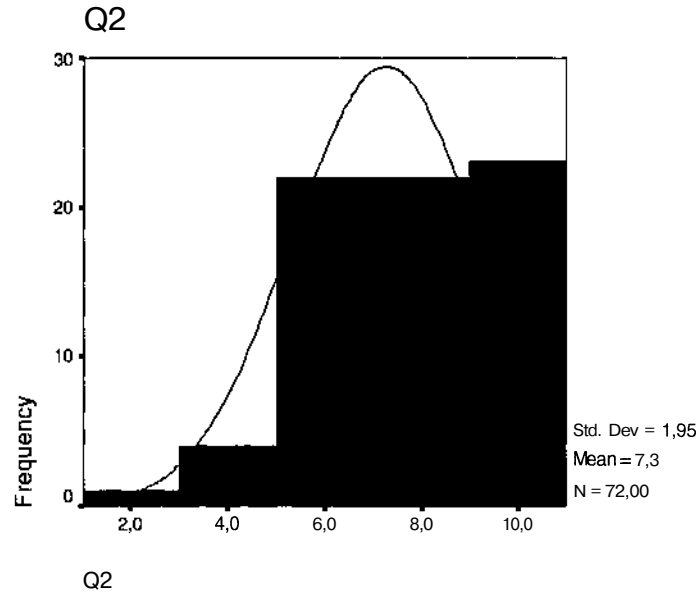

Şekil 4.14: Müzik Öğretmeni Adaylarının Q1 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.22
Müzik Öğretmeni Adaylarının Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

to	Valid	72
	Missing	0
Art Ort.		7,2500
Std. Hata		,2296
Medyan		7,0000
Mod		9,00
Std. Sapma		1,9483
Varyans		3,7958
Skewness		-,257
Skewness Hata		,283
Z		-,908
Kurtosis		-,727
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,300
Kolmogrov-Smirnov Z		1,145
P		,145

Tablo 4.22’de müzik öğretmeni adaylarının Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri $-0,908$; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise $-1,300$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($-0,908 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,300 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

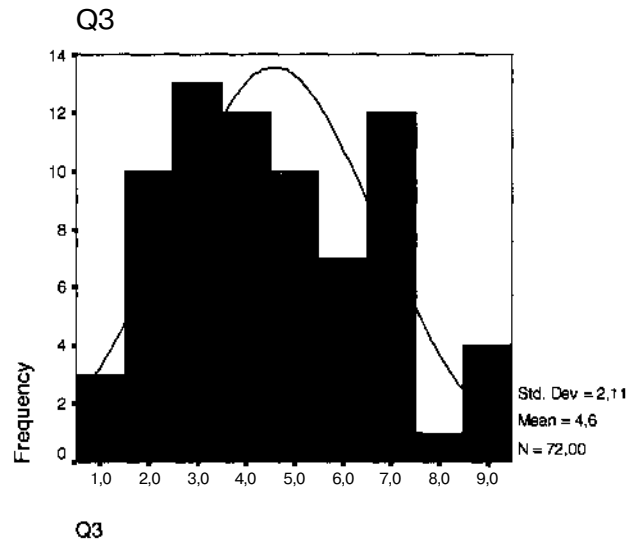

Sekil 4.15: Müzik Öğretmeni Adaylarının Q2 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.23
Müzik Öğretmeni Adaylarının Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörüne İlişkin
Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		4,5833
Std. Hata		,2492
Medyan		4,0000
Mod		3,00
Std. Sapma		2,1147
Varyans		4,4718
Skewness		,322
Skewness Hata		,283
Z		1,137
Kurtosis		-,740
Kurtosis Hata		,559
Z		-1,323
Kolmogrov-Smirnov Z		1,158
P		,137

Tablo 4.23’de müzik öğretmeni adaylarının Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri 1,137; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise -1,323 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir ($1,137 < 1,96$; $p > ,05$). Ayrıca dağılımın basıklığının da normal seviyede olduğu görülmektedir ($-1,323 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre ise, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olduğu gözlenmektedir ($p > ,05$).

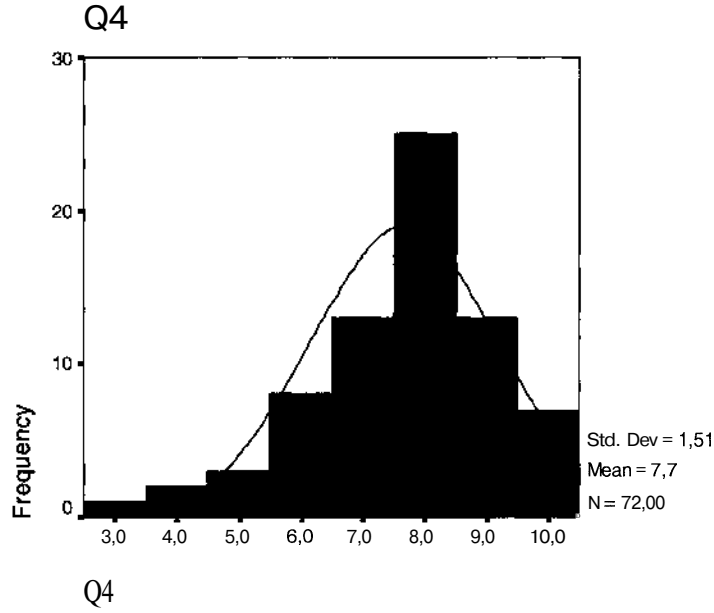
Şekil 4.16: Müzik Öğretmeni Adaylarının Q3 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.24
Müzik Öğretmeni Adaylarının Q4 (Gerginlik) Faktörüne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

N	Valid	72
	Missing	0
Art. Ort.		7,6667
Std. Hata		,1780
Medyan		8,0000
Mod		8,00
Std. Sapma		1,5105
Varyans		2,2817
Skewness		-,745
Skewness Hata		,283
Z		-2,632
Kurtosis		,698
Kurtosis Hata		,559
Z		1,248
Kolmogrov-Smirnow Z		1,802
P		,003

Tablo 4.24’de müzik öğretmeni adaylarının Q4 (Gerginlik) Faktörü dağılımına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Buna göre, skewness/skewness hata değeri -2,632; kurtosis/ kurtosis hata değeri ise 1,248 olarak bulunmuştur. Bu sonuç bize dağılımın negatif çarpık olduğunu göstermektedir ($-2,632 > 1,96$; $p < ,05$). Buna karşın dağılımın basıklığının ise normal seviyede olduğu göze çarpmaktadır ($1,248 < 1,96$; $p > ,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre de, örneklem dağılımın evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p < ,05$).

(1,248<1,96; $p>,05$). Son olarak yapılan Kolmogrov-Smirnov Test sonucuna göre de, örneklem dağılımının evren parametresine uygun olmadığı gözlenmektedir ($p<,05$).

Şekil 4.17: Müzik Öğretmeni Adaylarının Q4 Faktörü Dağılımına İlişkin Histogramı

Tablo 4.25
Cinsiyet Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Art. Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	t	Sd	p
Piyano Ders Başarısı	Kız	48	68,0313	19,8211	2,8609	,119	70	,906
	Erkek	24	67,4583	18,3024	3,7360			

Tablo 4.25'te cinsiyet değişkenine göre piyano ders başarısı için yapılan ilişkisiz grup "t" testi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, cinsiyete göre piyano ders başarısında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>,05$). Bir diğer ifade ile kızlar ve erkekler arasında piyano ders başarısı açısından bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 4.26
Yaş Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	Yaş	N	Art. Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	t	Sd	p
Piyano Ders Başarısı	20-22 Yaş Arası	41	70,8171	19,2772	3,0106	1,527	70	,131
	23 Yaş Ve Üstü	31	63,9032	18,6786	3,3548			

Tablo 4.26’da yaş değişkenine göre piyano ders başarısı için yapılan ilişkisiz grup "t" testi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, yaş değişkenine göre piyano ders başarısında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bir diğer ifade ile 20-22 yaş arası öğrencilerle 23 yaş üstü öğrenciler arasında piyano ders başarısı açısından bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 4.27
Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	Mezun Olunan Lise	N	Art. Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	t	Sd	p
Piyano Ders Başarısı	Müzik Ağırlıklı Lise	30	70,2333	17,6336	3,2194	,893	70	,375
	Klasik Eğitim Veren Lise	42	66,1310	20,2804	3,1293			

Tablo 4.27’de mezun olunan lise türü değişkenine göre piyano ders başarısı için yapılan ilişkisiz grup "t" testi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, mezun olunan lise türüne göre piyano ders başarısında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bir diğer ifade ile müzik ağırlıklı liseden ve klasik eğitim veren liseden mezun olan müzik eğitimcisi adaylarında piyano ders başarısı açısından bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 4.28
Evde Piyano Olma Durumu Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	Evde Piyano	N	Art. Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	t	Sd	p
Piyano Ders Başarısı	Var	30	72,5333	20,0404	3,6589	1,179	70	,080
	Yok	42	64,4881	18,0752	2,7891			

Tablo 4.28’de evde piyano olma durumu değişkenine göre piyano ders başarısı için yapılan ilişkisiz grup “t” testi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da görüldüğü üzere, evde piyano olup, olmamasına göre piyano ders başarısında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bir diğer ifade ile evde piyanonun olup olmaması, müzik eğitimcisi adaylarının piyano ders başarısında bir farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 4.29
Her Gün Piyano Çalışma Durumu Değişkenine Göre, Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	Her Gün Piyano Çalışım	N	Art. Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	t	Sd	p
Piyano Ders Başarısı	Evet	23	80,5870	18,1118	3,7766	4,311	70	,000**
	Hayır	49	61,8571	16,7500	2,3929			

** $p<.001$

Tablo 4.29’da müzik öğretmeni adaylarının "her gün piyano çalışıyor musunuz?" soruna verdikleri yanıtlara göre piyano ders başarısı için yapılan ilişkisiz grup "t" testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre, her gün piyano çalışan müzik öğretmeni adayları ile her gün piyano çalışmayan müzik öğretmeni adayları arasında, her gün çalışanlar lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<.001$). Bir diğer ifade ile her gün piyano çalışanlar, her gün piyano çalışmayanlara göre piyano dersinden daha yüksek notlar almaktadır.

Tablo 430
Ailede Herhangi Bir Bireyde Amatör veya Profesyonel Olarak Müzik İlgisi Olması Durumu Değişkenine Göre Piyano Ders Başarısı İçin Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

	Ailde Herhangi Bir Müzik Aleti Çalan Kimse	N	Art. Ort.	Std. Sapma	Std. Hata	t	Sd	p
Piyano Ders Başarısı	Var	50	69,9900	18,5391	2,6218	1,443	70	,153
	Yok	22	62,9545	20,2102	4,3088			

Tablo 4.30’da ailede herhangi bireyde amatör veya profesyonel olarak müzik ilgisi olup olmamasına göre piyano ders başarısı için yapılan ilişkisiz grup “t” testi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, ailede herhangi bir müzik aleti çalan kimsenin olup, olmamasına göre piyano ders başarısı için istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bir diğer ifade ile ailede herhangi bir bireyde amatör veya profesyonel müzik ilgisi olup olmaması, müzik eğitmeni adaylarının piyano dersi başarısında farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 431
Piyano Çalmaya Başlama Yaşı Değişkenine Göre Piyano Ders Başarısına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Piyanoya Çalmaya Başlama Yaşı	N	Art.Ort	Std. Sapma	Std. Hata
5-11 yaş arası	7	74,5000	14,7253	5,5656
12-17 yaş arası	29	68,8276	19,6256	3,6444
18 yaş ve üzeri	36	65,7500	19,7073	3,2846
Total	72	67,8403	19,2005	2,2628

Tablo 4.31’de piyanoya başlama yaşına göre piyano ders başarısına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre, en yüksek piyano ders başarısı, 74,50 ortalama ile piyano çalmaya 5–11 yaşları arasında başlayan müzik öğretmeni adaylarına aittir. Onları sırasıyla 68,82 ortalama ile 12-17 yaşları arasında piyano çalmaya başlayan müzik öğretmeni adayları ve son olarak 65,75 ortalama ile 18 yaş ve sonrasında piyano çalmaya başlayan müzik öğretmeni adayları izlemektedir.

Tablo 4.32
Piyano Çalmaya Başlama Yaşı Değişkenine Göre Piyano Ders Başarısı İçin
Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Piyano Ders Başarısı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	496,025	2	248,013	,666	,517
Grup İçi	25678,888	69	372,158		
Toplam	26174,913	71			

Tablo 4.3 Tde piyano çalmaya başlama yaşı değişkenine göre piyano ders başarısı için yapılan tek yönlü varyans *analizi* (ANOVA) sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere piyano çalmaya başlama yaşına göre piyano ders başarısında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bir diğer ifade ile, piyano çalmaya başlama yaşına göre müzik eğitimcisi adaylarının piyano ders başarısı farklılaşmamaktadır.

C. İLİŞKİ BELİRLEMeye YÖNELİK YAPILAN İSTATİSTİKSEL ÇÖZÜMLELER

Tablo 4.33
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile A (Sıcakkanlılık) Faktörü
Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	A Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,075
	,5	,531
	72	72
A Faktörü	,075	1,000
	,531	,5
	72	72

Tablo 4.33'te müzik öğretmeni adaylarının A (Sıcakkanlılık) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını göstermek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile A (Sıcakkanlılık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,075 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.34
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile B (Problem Çözme) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	B Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,076
	^s	,526
	72	72
B Faktörü	,076	1,000
	,526	^s
	72	72

Tablo 4.34'te müzik öğretmeni adaylarının B (Problem Çözme) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile B (Problem Çözme) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,076 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.35
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile C (Strese Tolerans) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	C Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,260*
	[?]	,028
	72	72
C Faktörü	,260*	1,000
	,028	^s
	72	72

* $p<.05$

Tablo 4.35'te müzik öğretmeni adaylarının C (Strese Tolerans) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile C (Strese Tolerans) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,260 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında 0,05 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir korelasyon olduğunu göstermektedir ($p<.05$). Bir diğer ifade ile müzik öğretmeni adaylarının C (Strese Tolerans) Faktörü ile piyano

ders başarıları arasında bir ilişki vardır ve strese tolerans düzeyleri arttıkça piyano ders başarıları da artmaktadır.

Tablo 4.36
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile E (Baskınlık) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	E Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,004
	?	,976
	72	72
E Faktörü	,004	1,000
	,976	?
	72	72

Tablo 4.36’da müzik öğretmeni adaylarının E (Baskınlık) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, piyano ders başarıları ile E (Baskınlık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,004 olarak bulunmuştur. Bu sonuç istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.37
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile F (Canlılık) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	F Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,318**
	?	,007
	72	72
F Faktörü	,318**	1,000
	,007	?
	72	72

** $p<.01$

Tablo 4.37’de müzik öğretmeni adaylarının F (Canlılık) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, piyano ders başarıları ile F (Canlılık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,318 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında 0,01 düzeyinde pozitif

yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($p<.01$). Bir diğer ifade ile müzik öğretmeni adaylarının F (Canlılık) Faktörü yükseldikçe piyano ders başarıları da artmaktadır.

Tablo 4.38
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile G (Kurallara Bağlılık) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	G Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,029
	s	,811
	72	72
G Faktörü	,029	1,000
	,811	r
	72	72

Tablo 4.38’de müzik öğretmeni adaylarının G (Kurallara Bağlılık) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarıları ile G (Kurallara Bağlılık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,029 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.39
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile H (Sosyal Girişkenlik) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	H Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	-,030
	s	,801
	72	72
H Faktörü	-,030	1,000
	,801	j
	72	72

Tablo 4.39’da müzik öğretmeni adaylarının H (Sosyal Girişkenlik) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarıları ile H (Sosyal Girişkenlik) Faktörü arasındaki

ilişki katsayısı -0,030 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.40
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile I (Duyarlılık) Faktörü
Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	I Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,245*
		,038
	72	72
I Faktörü	,245*	1,000
	,038	
	72	72

Tablo 4.40’da müzik öğretmeni adaylarının I (Duyarlılık) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile I (Duyarlılık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,245 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında 0,05 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($p<.05$). Bir diğer ifade ile müzik öğretmeni adaylarının I (Duyarlılık) Faktörü yükseldikçe piyano ders başarıları da artmaktadır.

Tablo 4.41
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile L (İhtiyatlılık) Faktörü
Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	L Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	-,005
		,969
	72	72
L Faktörü	-,005	1,000
	,969	
	72	72

Tablo 4.41’de müzik öğretmeni adaylarının L (İhtiyatlılık) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile L (İhtiyatlılık) Faktörü arasındaki ilişki

katsayısı -0,005 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.42
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile M (Soyuta Odaklılık) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	M Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	-,026
	,	,830
	72	72
M Faktörü	-,026	1,000
	,830	,
	72	72

Tablo 4.42'de müzik öğretmeni adaylarının M (Soyuta Odaklılık) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Sperman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile M (Soyuta Odaklılık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı -0,026 olarak bulunmuştur. Bu sonuç istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.43
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile N (Ketumluk) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	N Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	-,030
	,	,803
	72	72
N Faktörü	-,030	1,000
	,803	,
	72	72

Tablo 4.43'te müzik öğretmeni adaylarının N (Ketumluk) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile N (Ketumluk) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı -0,030 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.44
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile O (Kendini Sorgulama) Faktörü Arasındaki ilişki

	Piyano Ders Başarısı	O Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	-,075
		,533
	72	72
O Faktörü	-,075	1,000
	,533	
	72	72

Tablo 4.44'te müzik öğretmeni adaylarının O (Kendini Sorgulama) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Sperman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile O (Kendini Sorgulama) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı -0,075 olarak bulunmuştur. Bu sonuç istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.45
Müzik Öğretmen Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü Arasındaki ilişki

	Piyano Ders Başarısı	Q1 Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,373**
		,001
	72	72
Q1 Faktörü	,373	1,000
	,001	
	72	72

** $p<.01$

Tablo 4.45'te müzik öğretmeni adaylarının Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü ile piyano ders başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarısı ile Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,373 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında 0,01 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir

($p < .01$). Bir diğer ifade ile müzik öğretmeni adaylarının Q1 (Değişime Açıklık) Faktörü yükseldikçe piyano ders başarıları da artmaktadır.

Tablo 4.46
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	Q2 Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,030
	<i>s</i>	,801
	72	72
Q2 Faktörü	,030	1,000
	,801	<i>s</i>
	72	72

Tablo 4.46’da müzik öğretmeni adaylarının Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarıları ile Q2 (Kendine Yeterlilik) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı 0,030 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p > .05$).

Tablo 4.47
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	Q3 Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	,263*
	<i>s</i>	,025
	72	72
Q3 Faktörü	,263*	1,000
	,025	<i>s</i>
	72	72

* $p < .05$

Tablo 4.47’de müzik öğretmeni adaylarının Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarıları ile Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü

arasındaki ilişki katsayısı 0,263 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, istatistiksel açıdan iki değişken arasında 0,05 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($p < .05$). Bir diğer ifade ile müzik öğretmeni adaylarının Q3 (Mükemmeliyetçilik) Faktörü yükseldikçe piyano ders başarıları da artmaktadır.

Tablo 4.48
Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Ders Başarısı ile Q4 (Gerginlik) Faktörü Arasındaki İlişki

	Piyano Ders Başarısı	Q4 Faktörü
Piyano Ders Başarısı	1,000	-,085
	,478	
	72	72
Q4 Faktörü	-,085	1,000
	,478	
	72	72

Tablo 4.48’de müzik öğretmeni adaylarının Q4 (Gerginlik) Faktörü ile piyano ders başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı sonuçları yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, piyano ders başarıları ile Q4 (Gerginlik) Faktörü arasındaki ilişki katsayısı -0,085 olarak bulunmuştur. Bu sonuç istatistiksel açıdan iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p > .05$).

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuç

Bu çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Evreni Türkiye'deki eğitim fakültelerinde eğitim gören ve üç sene boyunca piyano eğitimi almış öğrencilerden oluşan çalışmada, örneklem grubu olarak Marmara Üniversitesi'nden 29, Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nden 16, Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nden 27 olmak üzere 72 müzik eğitimcisi aday kullanılmıştır. Örneklem grubunu 48 kız, ve 24 erkek öğrenci oluşturmuştur.

Müzik öğretmeni adaylarına, kişilik özelliklerini saptamak amacıyla Cattell 16 PF Kişilik Envanteri, çeşitli demografik özelliklerini saptamak amacıyla ise araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu uygulanmıştır.

Amacı müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek olan çalışmada, bu amaç doğrultusunda oluşturulan alt problemler çerçevesinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkarılmıştır:

Araştırmanın 1. alt problemde, müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkenine göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkenine göre piyano dersindeki başarılarının farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 2. alt problemde, müzik öğretmeni adaylarının yaş değişkenine göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının yaş değişkenine göre piyano dersindeki başarılarının farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 3. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının mezun olunan lise türüne göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının mezun olunan lise değişkenine göre piyano dersindeki başarılarının farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 4. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının evinde piyano olma durumuna göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının evinde piyano olma durumuna göre piyano dersindeki başarılarının farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 5. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının her gün piyano çalışma ya da çalışmama durumlarına göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının her gün piyano çalışıp çalışmama durumuyla piyano ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna göre, her gün çalışan müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları, her gün çalışmayan müzik eğitimcisi adaylarının piyano dersindeki başarılarından daha yüksektir.

Araştırmanın 6. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının ailesinde profesyonel veya amatör olarak müzikle ilgilenen bir kişi olup olmaması durumuna göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının ailesinde profesyonel veya amatör olarak müzikle ilgilenen bir kişi olup olmaması durumuna göre piyano dersindeki başarılarının farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 7. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano çalmaya başlama yaşına göre piyano ders başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano çalmaya başlama yaşına göre piyano ders başarılarının farklılaşmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın 8. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile A (Sıcakkanlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile A (Sıcakkanlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 9. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile B (Problem Çözme) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile B (Problem Çözme) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 10. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile C (Strese Tolerans) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile C (Strese Tolerans) faktörü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde gösterdikleri başarı düzeyleri arttıkça egoları daha güçlü çalışmakta, yeni sorunlarla karşılaştıklarında soğukkanlı olma durumları, duyguca olgunluk ve sakinlik özellikleri, ilgi ve tutumlarının belli bir sürekliliğe sahip olma durumu ve sorumlulukları taşıyabilme düzeyleri artmaktadır.

Araştırmanın 11. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile E (Baskınlık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile E (Baskınlık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 12. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile F (Canlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile

yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile F (Canlılık) faktörü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde gösterdikleri başarı düzeyleri arttıkça iyimser olma, içinden geldiği gibi davranma, neşeli ve coşkulu olma, duygularını ifade etme, harekete geçmeye hazır olma ve değişikliklerden hoşlanma özellikleri artmaktadır.

Araştırmanın 13. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile G (Kurallara Bağlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile G (Kurallara Bağlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 14. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile H (Sosyal Girişkenlik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile H (Sosyal Girişkenlik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 15. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile I (Duyarlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmem adaylarının piyano dersindeki başarıları ile I (Duyarlılık) faktörü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde gösterdikleri başarı düzeyleri arttıkça sevgi ve ilgiye ihtiyaç duyma, müşfik ve nazik olma, duygulu ve hayalperest olma, kararsız olma sanatkarca titizliğe ve empati yeteneğine sahip olma özellikleri artmaktadır.

Araştırmanın 16. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile L (İhtiyatlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile

yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile L (İhtiyatlılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 17. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile M (Soyuta Odaklılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile M (Soyuta Odaklılık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 18. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile N (Ketumluk) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile N (Ketumluk) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 19. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile O (Kendini Sorgulama) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile O (Kendini Sorgulama) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 20. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q1 (Değişime açıklık) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q1 (Değişime Açıklık) faktörü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde gösterdikleri başarı düzeyleri arttıkça değişimden yana olma, yapılmakta olana ve geleneğe karşı olma, yenilikçi ve deneyci olma, analitik ve özgür düşünceli olma özellikleri artmaktadır.

Araştırmanın 21. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q2 (Kendine Yeterlilik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q2 (Kendine Yeterlilik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın 22. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q3 (Mükemmelliyeçilik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q3 (Mükemmelliyeçilik) faktörü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersinde gösterdikleri başarı düzeyleri arttıkça öz disipline ve kontrole sahip olma, iradeli olma, dikkatli, özenli ve sabırlı olma, düzenli çalışma, başarıya değer verme ve kusursuzluğu amaçlama özellikleri artmaktadır.

Araştırmanın 23. alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q4 (Gerginlik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı tekniği ile yapılan korelasyon ölçümü sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının piyano dersindeki başarıları ile Q4 (Gerginlik) faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Özet olarak, müzik öğretmeni adaylarının demografik özellikleri ile ilgili bulgular, müzik öğretmeni adaylarının her gün piyano çalışma durumuna göre piyano ders başarılarının farklılaştığını göstermektedir. Buna göre, her gün piyano çalışan müzik öğretmeni adayları ile her gün piyano çalışmayan müzik öğretmeni adayları arasında, her gün çalışanlar lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bir diğer ifade ile her gün piyano çalışanlar, her gün piyano çalışmayanlara göre piyano dersinde daha başarılı olmaktadır. Ridgell ve Lounsbury (2004), araştırmalarında bu bulguya paralel olarak akademik başarı ile çalışma enerjisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptamışlardır. Müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, evde piyano olma durumu ve ailede amatör veya profesyonel olarak

müzikle ilgilenen bir kişi olma durumuna göre piyano ders başarılarının farklılaşmadığı araştırma sonucu saptanmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının kişilik özellikleri ile ilgili bulgular ise, müzik eğitimcisi adaylarının piyano ders başarıları ile C (Strese Tolerans), F (Canlılık), I (Duyarlılık), Q1 (Değişime Açıklık) ve Q3 (Mükemmeliyetçilik) özellikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre, müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarısı arttıkça; soğukkanlılık, uyum sağlama, duyguca olgunluk, sakinlik, sorumluluk duyma, davranışlarını kontrol edebilme, iyimserlik, harekete geçmeye hazır olma, değişikliklerden hoşlanma, neşelilik, sevgi ve ilgiye ihtiyaç duyma, müşfik ve nazik olma, hayalperest olma, kararsızlık, yeniliğe açık olma, analitik ve özgür düşünceli olma, değişimden yana olma, iradeli olma, dikkatli, özenli ve sabırlı olma özellikleri artmaktadır. Ridgell ve Lounsbury (2004), akademik başarıyı tahmin etmede genel zeka ve çalışma enerjisiyle birlikte beş büyük kişilik özelliğinin rolünü de araştırmışlardır. Akademik başarıyı ölçmek için kullandıkları ölçeklerden olan Psikolojiye Giriş dersi notları ile “duygusal istikrar” özelliği arasında pozitif yönde bir ilişki saptamışlardır. C (Strese Tolerans) özelliğinin kapsamında bulunan duyguca olgunluk ve sakinlik özelliğinin piyano ders başarısını yükselten özelliklerden olması bu bulguyu desteklemektedir.

5.2. Öneriler

1. Araştırma bulguları her gün çalışmanın müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarısını yükselttiğini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, müzik öğretmeni adayları piyano ders öğretmenleri tarafından her gün ve düzenli piyano çalışmaya teşvik edilebilir.

2. Araştırma sonucunda strese tolerans, canlılık, duyarlılık, değişime açıklık ve mükemmeliyetçilik özelliklerinin müzik öğretmeni adaylarının piyano ders başarısını yükselttiği saptanmıştır. Piyano öğretim elemanları bu konuda bilgilendirilerek, öğrencilerin bu özelliklerini geliştirmeye yönelik bir anlayışla ders işlenmesi sağlanabilir. Ayrıca piyano eğitim programı bu özellikleri geliştirici şekilde düzenlenebilir.

3. Piyanoyu ana çalgı olarak seçmek isteyen olan ğrencilere Cattell 16 PF Kişilik Envanteri uygulanarak kişilik özellikleri saptanabilir ve araştırmanın sonuçları doğrultusunda ortaya çıkan strese tolerans, canlılık, duyarlılık, değişime açıklık ve mükemmeliyetçilik özellikleri daha fazla olan öğrencilerin piyanoyu ana çalgı seçmede daha avantajlı olmaları sağlanabilir.

4. Müzik eğitimi üzerine araştırma yapacak diğer araştırmacılar, eğitim fakültelerindeki diğer müzik derslerinde gösterilen başarıyla kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırabilir. Özellikle müziksel işitme dersi ve ana çalgı dersi başarısı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin araştırılmasıyla, eğitim fakültelerine giriş sınavlarında kişilik faktörü ÖSS, lise not ortalaması ve yetenek sonuçlarıyla birlikte dikkate alınacak kriterler arasına girebilir.

EKLER

EK 1 Müzik eğitimcisi adaylarının demografik bilgilerini ölçmek amacıyla uygulanan form

**EĞİTİM FAKÜLTESİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ MÜZİK EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇEŞİTLİ KİŞİSEL
BİLGİLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK ANKET**

Değerli Öğrenciler;

Bu anket, hazırlamakta olduğum "Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı son sınıf öğrencilerinin piyano dersindeki başarılarıyla kişilik özellikleri arasında ilişki" konulu yüksek lisans tezi için ayrıntılı bilgi toplamak amacıyla size sunulmaktadır.

Ankette 14 adet soru bulunmaktadır. Sizden istenen, sorulan dikkatle okuyarak sizin için en uygun seçeneği işaretlemenizdir. Sorulara ve ifadelere, cevap anahtarında uygun bulduğunuz seçeneğe (x) işareti koyarak cevap veriniz. Birden fazla seçeneği işaretlemeyiniz(14. soru dışında). Vereceğiniz cevaplar, yapılan araştırmanın sonuçları için büyük önem taşımaktadır; bu nedenle sorulan samimi olarak cevaplandırmanız rica edilmektedir.

Ankete ad-soyad yazmanız gerekmemektedir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırmanın amacı dışında kesinlikle kullanılmayacaktır.

Katılımınız için teşekkür eder, eğitim hayatınızda başarılar dilerim.

Araştırma Görevlisi Ekin ÇORAKLI

1. Cinsiyetiniz:

Kız () Erkek ()

2. Yaşınız:

3. Doğum Yeriniz:

4. Mezun olduğunuz lise türü:

Güzel Sanatlar Lisesi () Lise () Anadolu Lisesi () Süper Lise () Özel Lise ()

Güzel Sanatlar Lisesi dışında bir meslek lisesi () Diğer.....

5. Piyano çalmaya başladığınız yaş:

5-9 () 9-12 () 12-18 () 18 yaş ve üstü ()

6. Nerede kalıyorsunuz?

Ailemle birlikte, evde () Ailemle birlikte olmadan, evde () Yurtta ()

Diğer.....

7. Ailenizde siz dahil kaç kişi bulunmaktadır?

4'ten az () 4-6 kişi () 6'ten fazla ()

8. Eğer evde kalıyorsanız, evinizde kendinize ait odanız var mı?

Evet () Hayır ()

9. Eğer evde kalıyorsanız, kendinize ait piyanonuz var mı?

Evet () Hayır ()

10. Her gün piyano çalışıyor musunuz? (Ev veya okulda)

Evet () Hayır ()

11. Çalıştığınız günlerde, çalıştığınız saat sayısı ne kadardır?

1 saatten az () 1-2 saat () 2-3 saat () 3 saat ve üzeri ()

12. Okulunuzda çaldığınız ana çalgınız nedir?

.....

13. Ailenizde müzikle ilgilenen en az bir kişi var mı?

Evet () Hayır ()

14. 13. soruya yanıtınız “evet” ise, ne amaçla ilgilenmektedir/ilgilenmektedirler?(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Hobi olarak () Eğitimci olarak () Yorumcu veya besteci olarak ()

EK 2 Araştırmanın uygulandığı kurumlardan alınan izin belgeleri

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

SAYI : B.30.2.ABÜ.0.70.00.00-100- 118 - 697
KONU : Tez Çalışma İzni

07./02/2007

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

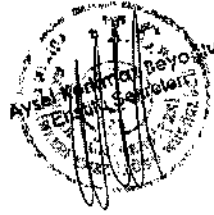
İLGİ: 11.01.2007 tarih ve B.30.02.Mar.F8.00.00/32 sayılı yazınız.

İlgi yazınız uyarınca, Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Ekin ÇORAKLI'nın tezi ile ilgili uygulama çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde yapması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Atilla KILIÇ
Rektör

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TARİH: 03.02.07
SAYI: 244

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğü
Tel: 0 374 253 45 03 Fax : 0 374 253 46 43

İzzet Baysal Kampüsü Gököy 14280 BOLU
E-Mail: rektorluk@ibu.edu.tr

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

SAYI :B.30.2.GOÜ.0.70.00.00/563
KONU: İzin Yazısı

Tokat;31.01.2007

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
İSTANBUL

İLGİ: 11.01.2007 tarih ve 33 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencilerinizden Ekin ÇORAKLI'nın tezi ile ilgili uygulama çalışmalarım Üniversitemizde yapması Reklörüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet Durdu KARSLI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

M. Mehmet Durdu Karşlı
31.01.07

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TARİH: 12.01.07
SAYI: 255

Telefon (356)2521613 (4 HAT)

Telefaks (356)2521625

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Adler, A. (1996). *İnsanı Tanıma Sanatı*. K. Şipal (çev.), İstanbul: Say Yayınları.
- Axis 2000. (2000). *Ansiklopedik Sözlük*. A. F. Fidan, T. Gökçe, F. Karakaya, S. Özçiftçi, R. Uzman, T. Yalın (çev.), C.4. İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- Başarının Sırrı "300 Temel Kitabın Özeti"*. (1996). Ş. Tahir (çev.), İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Bakırcıoğlu, R. (2006). *Ansiklopedik Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İnan D. Erguvan Sarıoğlu (çev.), İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Carrell, A. (1997). *Başarının Sırları*. Ö. Ünlü (yay. haz.), İstanbul: Hayat Yayınları.
- Coşkun, E. (2005). *R.B. Cattell 16 P F Kavramlarıyla Kişilik Tanımı*. İstanbul: DBE Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (1992). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dornan, J. (1997). *Başarı İçin Stratejiler*. İ. Güpgüpoğlu (çev.), İstanbul: Sistem Yayınları.
- Ercan, A.R. *Dünya Ünlülerinden Görüşlerle Başarma Sanatı*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Elmacıoğlu, T. (1998). *Başarıda Aile Faktörü*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Fromm, E. (1996). *Kendini Savunan İnsan*. N. Arat (çev.), İstanbul: Say Yayınları.
- İlyasoğlu, E. (1999). *Zaman İçinde Müzik*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. İstanbul: Nobel Yayınları.

- Karasar, N. (2004). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Konuk, E. ve E. Coşkuner. (2006). *16 P F Yorumlama Eğitimi Kitapçığı*.
- Köknel, Ö. (1997). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.
- Maxwell, J. C. (1998). *Başarı Yolculuğu*. Çev: Osman Akınhay. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Öner, N. (1997). *Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- Say, A. (2001). *Müziğin Kitabı*. İstanbul: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Schleuter, S. (1997). *A Sound Approach To Teaching Instrumentalists*. Newyork: Schirmer Books.

Makaleler

- Bell C.R. ve A. Cresswell. (1984). Personality Differences among Musical Instrumentalists. *Psychology of Music*. 12.2: 83-93. <http://www.online.sagepub.com> (7 Şubat 2006).
- Buttsworth, L. M. ve G. A. Smith. (1994). Personality of Australian Performing Musicians by Gender and by Instrument. *Personality and Individual Differences*. 18.5: 595-603. <http://www.sciencedirect.com> (6 Şubat 2007).
- Chamorro-Premuzic, T. ve A. Furnham. (2003). Personality Predicts Academic Performance: Evidence from Two Longitudinal University Samples. *Journal of Research in Personality*. 37.4: 319-338. <http://web.ebscohost.com> (14 Mart 2007).
- Cribb, C. ve A. H. Gregory. (1999). Stereotypes and Personalities of Musicians. *The Journal of Psychology*. 133.1: 104-114. <http://web.ebscohost.com> (14 Mart 2007).
- Deniz, J. (1997). Mesleki Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 9: 171-182.

Duff, A., E. Boyle, K. Dunleavy, ve J. Ferguson. (2004). The Relationship Between Personality, Approach to Learning and Academic Performance. *Personality and Individual Differences*.36.8: 1907-1920. <http://www.sciencedirect.com> (9 Ocak 2007).

Dyce, Jamie A. ve Brian P. O'Connor. (1994). The Personalities of Popular Musicians. *Psychology of Music*.22.2: 168-173. <http://www.online.sagepub.com> (7 Şubat 2007).

Lipton, Jack P. (1987). Stereotypes Concerning Musicians Within Symphony Orchestras. *The Journal of Psychology*. 121.1: 85-93. <http://web.ebscohost.com> (14 Mart 2007).

Marchant-Haycox, Susan E. ve G. D. Wilson. (1992). Personality and Stress in Performing Artists. *Personality and Individual Differences*. 13.10: 1061-1068. <http://www.sciencedirect.com> (8 Şubat 2007).

Ridgel, Susan D. ve J. W. Lounsbury. (2004). Predicting Academic Success: General Intelligence, “Bigfive” Personality Traits, and Work Drive. *College Student Journal*. 38.4: 607-618. <http://web.ebscohost.com> (14 Mart 2007).

Riding, R. J. ve S. Wigley. (1997). The Relationship Between Cognitive Style and Personality in Further Education Students. *Personality and Individual Differences*. 23.3: 379-389. <http://www.sciencedirect.com> (14 Mart 2007).

Shuter-Dyson, R. (2000). Profiling Music Students: Personality and Religiosity. *Psychology of Music*.28.2: 190-196. <http://www.online.sagepub.com> (7 Şubat 2007).

Teachout, D. J. (2001). The Relationship Between Personality and the Teaching Effectiveness of Music Student Teachers. *Psychology of Music*. 29.2: 179-192. <http://www.online.sagepub.com> (7 Şubat 2007).

Tufan, E. (2004). Müzik Bölümleri ve Müzikoloji ile Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalındaki Piyano Eğitiminin Kapsamı ve Uygulamadaki Görünümü. *Uludağ Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Dergisi*. 17.1: 93-99. <http://uvt.ulakbim.gov.tr> (8 Şubat 2007).

Wubbenhorst, T. M. (1994). Personality Characteristics of Music Educators and Performers. *Psychology of Music*. 22.1: 63-74. <http://www.online.sagepub.com> (7 Şubat 2007).

Diğer Yayınlar

Cattell 16 Kişilik Faktörü (16 PF) Kişilik Envanteri Test Künyesi. http://www.dbe.com.tr/hizmetlerimiz_kurumsal/default.asp?cntid=0204010401k (23 Nisan 2007).

Deniz, J. (1997). Müzisyenlerin Kişilik Özellikleri, Konser Kaygıları ve Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Griffith, M. J. (2006). Personality Traits and Musical Interests of Adult Learners in an Instrumental Music Program. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Amerika Birleşik Devletleri: The University of Oklahoma. <http://wwwlib.umi.com> (14 Mart 2007).

Gül, G. (2002). İlköğretim Öğretmen Adaylarının ve Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kutluk, Ö. (2001). Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Ders Tanımları. <http://egitim.uludag.edu.tr/bolum/guzelsan/muzik/lisans.htm> (23 Mayıs 2007).

Otacıoğlu, S. (2005). Müzik Öğretmenliği Piyano Eğitimi Dersi İçin Bir Model Denemesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özgen, M. K. (1995). Resim-İş Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Resim Yapmaları Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKİN ÇORAKLI ÖZGEÇMİŞ

1 Mart 1981 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlköğrenimini Küçükyalı Merkez İlkokulunda, ortaöğrenimini Kadıköy Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 7 yaşında İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yarı Zamanlı Piyano Bölümü'nde Sibel AtaPlâ çalışmaya başladı. 2000 yılında Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümü'nde yüksek öğrenimine başladı. 2004'te bölüm birinciliğiyle mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı İleri Devre Piyano Bölümü'nden mezun oldu ve Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümü yüksek lisans giriş sınavını birincilikle kazanarak yüksek lisans eğitime başladı. 2006 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversite'sinde açılan araştırma görevliliği sınavım kazanan Çoraklı, halen aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmakta ve piyano öğretmenliği görevinde bulunmaktadır.